

num. 6. vers. Item nota quod si quis, Archid. in cap. 1. in primo. 87. distim. Et indulta misericordie causa non tolluntur per generales non obstantias, ut singulariter notat Cynus in d. l. vnicam, quem refert, & sequitur Bald. in l. 1. ff. Si quis in ius vocat. non ier. Roman. cons. 269. Non est dubium, num. 3. & Felin. in c. Nonnulli, num. 19. 80 vers. Prima conclusio, de rescriptis. Imo nec potest illis expressè renunciari, secundum Felin. in cap. Si diligenti num. 3. conclus. 4. infra de ser. compet. Roman. loc. citat. Asslēt. in Cons. it. Regni. incipien. Statuimus; lib. 1. num. 9. Neviz. n. in silva, nupt. lib. 6. num. 3. Ulterius relictum, seu legatum factum personis miserabilibus di. tur factum ad pias causas, ut tenet Speculat. in tit. de instrum. edit. §. Nunc aliqua, vers. Et scias quod relicta. Cujus decisionem sequuntur Bald. in Auth. Similiter, c. Ad leg. Falc. & Alex. cons. 126. 81 in hac hesitatione, num. 5. in fin. lib. 4. Inferentes propterea ut de relictis miserabilibus personis non detrahatur falcidia, sicut non detrahitur de relictis ad pias causas, ut in prædicta Auth. & generaliter ex decisione Specul. infert Felin. hic num. 7. ut omnes favores, qui præstantur pia cause, præstari etiam debeant miserabilibus personis. De causis autem mercedum, & miserabilium personarum vide Concil. Tridentinum sess. 7. cap. 14. 82 Ad extremum ex mente Cardin. hic in 12. quest. Imol. num. 19. & Abb. num. 6. supra scripta omnia redigi possunt in compendium distinguendo tres secularium species. Quidam enim sunt non miserabiles, qui nec habitu, nec actu sunt de foro Ecclesiæ, cibus modi sunt adulti, potentes, scemine conjugata, divites, & alij id genus, qui nullam habent qualitatem, quæ naturam moveat ad miserandum; & tales nec principaliter, nec secundario possunt trahere seculares ad tribunal Ecclesiæ, nisi ratione cause, aut ratione personæ. Unde si ab his impetrentur litteræ ad iudices Delegatos, essent ipso jure nullæ, & hic proprie est casus in cap. Licet, infra de foro compet. nisi daretur prius totalis defectus iustitiæ secularis ad eum modum, quo dixi supra num. 73. 83 & 74. Quidam verò sunt miserabiles, qui habitu, sed non actu sunt de foro Ecclesiæ, quales sunt viduæ, & pupilli divites, & tales non possunt trahere laicos immediatè ad iudicium Ecclesiasticum, sed debent prius recurrere ad iudicem secularem, ut constat ex dictis supra num. 64. & si litteras delegationis ab Ecclesia impetrant, ante negligentiam iudicis laici, litteræ non sunt ab initio nullæ ipso jure, sed stant in pendenti, quousque appareat de huiusmodi negligentia, ut est textus hic, & fultus ostensum est supra num. 43. Fallit hoc in casu oppressionis, vel ubi ageretur de possessorio recuperandæ; tunc enim possunt tales habitu, & non actu miserabiles principaliter, & immediatè recurrere ad iudices Ecclesiasticos, patet ex dictis supra num. 66. & sub hac secunda specie Innocentius comprehendit peregrinos quoad res, quas secum deferunt, & quoad injurias eis illatas, & contractus in ius in peregrinatione; Mercatores si in teloneis graventur, libertas, officiales Ecclesiæ, & alios quos numeravi supra in 1. quest. num. 30. Quidam denique sunt miserabiles, & de foro Ecclesiæ, quoad habitum, & quoad actum, ut viduæ,

pupilli, pauperes, vel simpliciter pauperes; & tales possunt trahere laicos ad iudicium Ecclesiæ, etiam principaliter, & immediatè, & non data negligentia iudicis laici, ut hic est textus à contrario, & in cap. supra quibidam, in fin. ver. significat, & fultus ostensum est supra numero 60.

DE OFFICIO LEGATI.

Cap. Studuisti.

S V M M A R I V M.

- 1 Legatus Papa de causa alteri specialiter delegata per Papam se intrromittere non potest.
- 2 Iurisdicção minoris iudicis non expirat per presertiam maioris, sed suspenditur usus insigniorum.
- 3 Delegatus Papa in causa sibi commissã est maior quolibet Ordinario etiam de latere Legato.
- 4 Legatus non potest se intrromittere in causa alteri delegata etiam antequam Delegatus incipiat cognoscere.
- 5 Declaratur num. 13.
- 6 Nec potest adversus alius sententiam restituere.
- 7 Legatus in causis per Papam alteri universaliter delegatis an possit se intrromittere. & num. seq.
- 8 In causa hæresis concurrunt Legatus, & Episcopus cum Inquisitore.
- 9 Visitare an prohibetur Ordinarius si Papa det specialem Visitatorem.
- 10 Ordinarij, quorum unus habet iurisdictionem universalem, alius specialem, an simul concurrant. Remissive.
- 11 Delegatus Papa quomodo sua facultate abutatur, tamen à Legato prohiberi non potest. Contrarium num. 14. & num. 19.
- 12 Legatus non potest supplere negligentiam Delegati, nisi ubi veritur periculum anime.
- 13 Iurisdicção delegata potest preveniri per Ordinarium antequam littera delegationis fuerint Delegato presentata.
- 14 Legati processus in causa alteri delegata valet, nisi opponatur declinatoria ante litis contestationem.
- 15 Si Delegatus procedat contra formam commissionis, vel alias, nulliter Legatus potest de nullitate cognoscere.
- 16 Inferior non prohibetur cognoscere de gestis per superiorem ubi gesta sunt nulla.
- 17 Statutum prohibens opponi contra sententiam non impedit quin possit dici de nullitate.
- 18 Collector decime si capiat calicis, vel missalia, aut alia ornamenta, divinis officijs deputat, an possit puniri ab Ordinario.
- 19 Delegatus Papa an sortitur forum Ordinarij loci, ubi delinquit & num. seq.
- 20 Delegatus exigens immoderatas sportulas potest puniri ab Ordinario.
- 21 Legatus de Latere exequi potest sententiam iudicis Delegati, sed ab eo non potest compelli.
- 22 Nisi Legatus aliàs esset id Ordinarius.
- 23 Legatus potest cogere delegatum à suo Præfatore ad sententiam servendam, commissionem revocare, & malum illius processum corrigere.

Man.

STUDUISTI. Legatus Papæ de causa alteri specialiter delegata per Papam se intrromittere non potest. Hoc dicitur communis divisio. Secunda ibi, Respondemus.

Nota primo ex textu, Legatum de latere nullatenus se posse ingerere in causa per Papam alteri delegata, nec illius processum, aut sententiam, vel executionem impedire, aut infirmare, ut hic est casus secundum omnes, & in specie notat Butr. in 3. notab. Anchar. num. 3. & Abb. num. 2. Prima ratio decisionis exprimitur in textu; videlicet quia mandatam speciale derogat generali, de quo latius dicam infra in 2. notab. num. 23.

Secunda ratio ponitur in gloss. in ver. Non potest, quia iurisdicção minoris iudicis non expirat per presertiam maioris, c. Denique. 21. dist. cap. Pervenit, 11. quest. 1. cap. Ecce, 95. distim. l. fin. ff. De offic. Proconsul. & l. In hac sacrosanctissima, c. De donat. licet suspendatur usus insigniorum, ut cap. Antiqua, §. Dominica, de privileg. & notatur in cap. Volentes, infra eod. secundum Hostien. hic num. 1. in ver. Non potest.

Tertia ratio est, quia Delegatus Papæ quantum ad causam sibi commissam est maior quolibet Ordinario etiam de latere Legato, argum. cap. Præcipimus, 93. dist. cap. Pastoralis, infra de offic. Ordinar. & cap. Sanè, il secundo, supra de offic. Delegat. Et quamvis Host. hic num. 1. asserat hoc verum non esse; quia uterque gerit vices Papæ: tamen banc opinionem approbant gloss. præallegat in ver. Non potest, Butr. in 1. notab. & num. 8. Cardinal. in 4. & 5. notab. Imol. in 1. notab. Abb. in fin. & alii communiter.

Extenditur primò conclusio supra firmata, qua dictum est Legatum de Latere se intrromittere non posse de causa alteri delegata, ut locum habeat etiam si delegatus nondum coepisset in causa procedere, ut probat hæc littera ibi, ante cognitionem, id est antequam incipiat cognoscere Delegatus, prout exponunt Innocent. Hostien. Joan. Andr. Bellam. & Cardinal. omnes in princ. quod bene nota pro intellectu eorum, quæ dicam infra in limitatione.

Extenditur secundò, ut non possit Legatus de latere à sententia Delegati appellationem admittit, ut hic probatur ponderando illa verba, quomodolibet irritare, secundum Jo. Andr. nu. 3. & latius dicam infra num. 30.

Extenditur tertio; ut nec possit Legatus restituere adversus sententiam iudicis delegati: arg. leg. adversus, c. Si adversus rem iudic. Ubi adversus sententiam eius, qui vice Principis iudicavit; id est Vicarii, vel Delegati Principis, ut exponunt Bald. & Salicet. non Prætor, seu Præfes provincie, sed solus Princeps cognoscit, & relittuit, & in Legato ita sentit gloss. hic in ver. Mandatum speciale, Host. num. 2. in eod. ver. & Joan. Andr. num. 5. in 4. glol. & tenet expressè Abbas num. 3.

Extenditur quarto eadem conclusio ut locum habeat etiam si agatur de delegatione non ad unam causam tantum, sed ad universitatem causarum: nam & talis dicitur specialis commissio ad hoc ut inret dispositio huius capituli & deroget generali; adeo ut Legatus in causis sic de-

N

lega-

- 23 Mandatum speciale derogat generali.
- 24 Species quando evellitur de generali corpore, semper derogat generi; Alias Jesus.
- 25 Exequuntur specialis ad narrantas virgines potest illi dotes constituere, non autem generalis exequatur.
- 26 Contrariorum quandoque non est eadem disciplina.
- 27 Legatus de Latere qualiter potest confirmare sententiam Delegati Papa.
- Confirmatio quotuplex sit, ibid.
- 28 Collector Portugallie an possit cognoscere causas appellationum à sententijs Commissarij Cruciate non obstante clausula, appellatione remota, & num. seq. usque in fin.
- 29 Quid de iure communi.
- Et quid rigore facultatum num. 37.
- 30 Appellari non potest à sententia Delegati Papa ad legatum de Latere.
- 31 Appellatio est à minori iudice ad maiorem provocatio.
- 32 Appellari non potest à sententijs, & gravaminibus Conservatorum nisi ad Papam.
- 33 Consuetudo ut à Delegato Papa appelletur ad Legatum de Latere non valet.
- 34 Consuetudo nil potest contra substantiam rei.
- 35 Consuetudo appellandi ad parem, seu ad æqualem est contra substantiam appellationis.
- 36 Appellari non potest à delegato nisi ad delegatum.
- 37 Collector Portugallie facultatem habet cognoscendi causas tam per viam querelæ, quam appellationis à quibusvis iudicibus etiam Sedis Apostolicæ Delegatis.
- 38 Clausula, appellatione postposita, quæ habetur in Bulla Cruciate, an solum tollat appellationem contra resistentes de facto, an verò etiam contra resistentes de iure, & num. seq.
- 39 Commissarius Cruciate non est constitutus iudex, sed exequutor.
- 40 Appellatio in rescripto Papa tribus modis removeri potest.
- Clausula, Contra dictores, iurisdictionem non conferri nisi contra resistentes de facto, ibidem.
- 41 Clausula appellatione remota in medio litterarum apposta quid operetur. & num. seq.
- 42 Exequutores litterarum Apostolicarum non habent iurisdictionem nisi contra resistentes de facto.
- 43 Appellatio qualiter, & quando prohibetur per clausulam, appellatione remota, & num. seq.
- Indulgetur à iure in quibus casibus hic expressè prædicta clausula non obstante num. 45.
- 44 Intellectus cap. Pastoralis, de appellat. & numero seq.
- 45 Appellatio à sententijs, & gravaminibus Commissarij Cruciate in illis casibus in quibus non est prohibita per clausulam, appellatione remota, an interponi possit ad Collectorem, an verò ad Papam sit interponenda, & num. seq.
- 46 Appellatio devolutiva à decretis Episcopi in visitatione editus iure delegato interponi potest etiam ad Metropolitanum.
- 47 Collector Portugallie ex consuetudine admittit appellationes etiam ad Papam interpositas.
- 48 Appellari potest ad Papam omnino medio.

Prosp. Fagn. in 2. part. primi Decretal.

legatis se intrinsece non possit, prout hic firmat Cardinal. in 1. opposit. Non obstat quod in generali inquisitione hereticæ pravitatis concurrant Legatus, vel Episcopus cum Inquirentore, ut in cap. Per hoc, de heret. lib. 6. Et quod Joan. Andr. hic num. 1. in ver. Delegatus, suppleat verbum, specialiter, quasi sentiat hoc cap. non procedere, quando universitas causarum alieni delegatur: nam, ut respondet Cardinal. loco citato contrarium procedit, quia sic ibi exprimitur in casu illo: & intellectus Joan. Andr. nimis restringit hunc textum. Unde si delegatio sit ad unam causam, sive ad universitatem causarum, semper derogat generali, quia sic delegatus gerit vice Papæ, & est major Legato. Potest dici speciale esse in casu heresis ut plures iudices concurrant. Et ratio specialitatis est, quia favore fidei geminantur iurisdictiones respectu certi generis causarum, ut notat Joann. de Imola in d. cap. Per hoc. Videtamen Petr. de Anchar. hic in 3. notab. ubi videtur velle, ut si Papa det specialem Visitatorem Fratibus Humilitatis, per hoc Episcopus non censetur prohibitus visitare; & ita sentit per generalem delegationem non derogari ordinaria iurisdictioni. Movetur præcipue per textum in l. 1. C. De offic. Praesid. Vrbis: ubi creatio novi Officialis non derogat officiali antiquo, nec illius iurisdictioni. Adde Jacob. de Are, in l. Quod in verum, §. Si qua potest, ff. De legat. primo, ubi vult, ut specialis Visitator deputatus faciat cessare generale. Et vide Abb. in cap. Pastoralis, sub num. 4. vers. Sed in regulariibus aliud puto, & ibi Felin. num. 4. de offic. ordin. declarantes hic procedere in Prælo regulari, cui ex speciali iure censetur concessa iurisdictione privative. Et sequitur hanc declarationem Rota apud Greg. XV. dec. 8. num. 3. ubi etiam vide quid juris sit in terminis Concilii Tridentini cap. 8. sess. 22. Quid autem juris sit in duobus Ordinariis, quorum unus habet iurisdictionem universalem, alius specialem, vide Bald. magisterialiter distinguentem hic num. 3. & Marian. Socin. in cap. Proposuit, in secunda principaliter articulo, à num. 8. infra, de for. compet. ubi latissime examinat materiam præventionis iurisdictionis inter iudices Ordinarios, sive Delegatos.

10 Extenditur quintò, etiam si delegatus sua facultate abuteretur: nam quicquid sit in alijs mandatis, ut l. Si hominem, ff. Mandati, tamen in materia iurisdictionis habens generale mandatum non potest eum prohibere, qui speciali mandato abutitur, secundum Bald. hic num. 2. quia quod specialiter est concessum uni, alteri est prohibitum, arg. l. Maritus, C. De procurator. & l. Cum Prætor, ff. De iudic. Præterea distincta sunt officia. Ergo unus non potest se de alterius officio intrinsece, ut leg. & not. in l. Quicumque, C. De excusat. & exat. lib. 12. ad hoc cap. Singula, 89. dist. Sed huic doctrinæ difficultatem ingerunt que dicam infra in 3. & 4. limitatione, num. 14. & 17.

11 Extenditur sextò, ut locum habeat etiam si Delegatus fuerit negligens in procedendo, quia nihilominus Legatus non poterit eum compellere, aut illius negligentiam supplere, ut tenet Speculator in tit. de denunciat. §. Qualiter, Collect. hic num. 1. & Bellam. col. 2. in princip.

ver. Sed nunquid Delegatus, sequitur Barthol. Bellenc. in tract. de Charitativo subsidio, quest. 91. num. 9. ubi hoc limitat, nisi ubi veritur periculum animæ, puta in causis matrimonialibus, vel similibus: aliter, cap. Significavit, infra de offic. ordinariarum, & Archidiacon. in §. Spatum, 3. quest. 3.

12 Recipit tamen supradicta conclusio limitationes, seu declarationes infrascriptas.

Et primò limitatur ut non procedat si Delegati iurisdictione per Legati citationem fuerit præventa; quia tunc Legatus poterit in causa illa procedere, nec proderunt Delegati litteræ specialis commissionis, ita hunc tex. limitat. Abb. Antiq. num. 1. & Butr. num. 7. iudex enim Delegatus potest præveniri per Ordinarium, ut tenet Innoc. Host. & alij in c. Ad petitionem, infra de accusat. & idem Host. in Summ. in tit. de offic. delegati, §. Quid sit officium. Henric. Boich. in c. Plerumque supra de rescript. & Marian. Socin. in d. c. Proposuit, num. 11. de for. compet. & est textus secundum unum intellectum in c. Ut debitum de appellat. verum hoc intellige, & sublimita dummodo Legatus, seu Ordinarius in causa prævenit, & processum contra impetrandem inchoaverit antequam litteræ commissionis fuerint ab eo præsentate iudici Delegato: secus post præsentationem; quia tunc Legatus, seu Ordinarius non potest amplius prævenire iurisdictionem delegati: hic est textus in d. c. Ut debitus, nec requiritur, ut delegatus præveniat citando, sed sufficit sola litterarum receptio secundum intellectum Glossæ. quem dicit esse communem, latè tuetur Abb. ibi num. 4. & 22. & fufius Marian. Socin. in 6. notab. & in glol. 4. in fin. Unde quod hic dicitur, Legatum non posse se intrinsece de causa alteri delegata etiam antequam Delegatus incipiat cognoscere, notabiliter limita, ut procedat tantum post litterarum præsentationem. Et est ratio, quia quoad exercitium iurisdictionis non attenditur tempus. Data, sed præsentationis litterarum, ut cap. Super eo, illecondo, in fin. & ibi notat Collect. num. 3. infra de appellat. Et impetrans antequam litteras præsentaverit, potest ipis renunciare, & eis non uti, secundum Innoc. & Host. in c. Ex conquisitione, infra de restitutione spoliat. & Aretin. in d. c. Ad petitionem, num. 19. de accusat.

13 Secundò limitatur prædicta conclusio, ut procedat dummodo opponatur exceptio declinatoria fori: alijs enim parte non opponente, teneret processus legati in causa alteri specialiter delegata, arg. c. Si duobus, de appellat. & quod notatur per Innoc. in c. Cum M. Ferrarion, de consuet. & tenet hic Petr. de Anchar. in c. ne. tab. Unde si cautus qui intendit litem prosequi coram iudice delegato, ut opponat declinatoriam, & quidem antelitis contestationem, quia postea non prodesset, ut c. Pastoralis, infra de except. & c. Inter Monasterium, de re iudic. & notat Marian. Socin. in cap. Licet, num. 6. de for. comp.

14 Tertio limitatur ut non procedat si iudex delegatus processerit contra formam mandati Apostolici, quia tunc legatus potest de huiusmodi nullitate cognoscere, & delegati processum, & sententiam irritare, ut probatur hic à contrario sensu in illis verbis, si secundum formam

nam mandati nostri sententia fuerit promulgata. Et notat Anton. de Butr. in 4. notab. & Jo. de Imol. num. 3. & idem videtur secundum Imol. si sententia delegati ex aliquo capite sit nulla, pura quia lata contra jus constitutionis; atque ita hæc Decretalis, & conclusio superius firmata procedit tantum ubi sententia est aliqua, licet lata contra jus litigatoris; tunc enim legatus non potest se intrinsece intrinsece: secus si sit nulla, quod nota per Petrop. Et generaliter hinc collige. Quod est inferior, qualis est legatus quantum ad causam alteri specialiter delegatam, non potest se intrinsece de gestis per superiorem, qualis in ea causa est delegatus: hoc tamen est verum ubi gesta sunt valida; secus si sunt nulla, quia tunc non impeditur inferior cognoscere, quod est notabile secundum Imol. Unde etiam inferitur, ut ubi per constitutionem, vel statutum tollitur facultas opponendi contra sententiam, vel disputandi, aut cognoscendi de sententia; per hoc non censetur sublata facultas dicendi de nullitate sententia, vel cognoscendi de illa, ut tenent Butr. & Imol. ubi supra, de quo tamen dicendum ut notat Bart. in l. 1. §. 1. Quod vi, aut clam.

17 Quarto limitatur conclusio initio firmata, ut locum non habeat si delegatus delinquit in sua commissione, veluti si collector deputatus à Papa ad colligendam decimam capiat calices, missalia, vel alia ornamenta divinis officiis deputata pro exactione decimæ contra prohibitionem Concilii Viennensis in Clement. Si beneficiorum, de decim. Nam et si multi sententiam Delegatum Papæ non posse puniri per Ordinarium loci, ubi excessum fecit, inter quos Feder. de Sen. conf. 117. quod incipit, Casus talis est Quidam Delegatus, & Petr. de Anchar. in reg. c. Postulasti, in 6. opposit. infra de for. compet. præsertim si adhuc pendat iurisdictione Delegati, & ex hoc impediretur executio mandati Apostolici, ut tenet Joan. Andr. in c. fin. supra de rescript. cum quo simpliciter transit Jo. Caldeira in c. 1. in ult. quest. infra de raptor. verior tamen videtur contraria opinio, quam tenet Petrus Cyn. & Bald. in Auth. Qua in provincia, C. ubi de crimine, ubi oportet, glol. ult. Butr. & Abb. in d. c. fin. de rescript. Anchar. hic, num. 3. & latius Bartholo. Bellenc. in tract. de charitat. subsidio, quest. 91. num. 3. nam ratione delicti non subditus efficitur subditus, ut est textus in dict. Auth. Qua in provincia in cap. fin. de for. compet. & c. Volentes, de priv. lib. 6. & reatus omnem honorem excludit, l. 1. in fin. C. Vbi Senator, vel Clarif. Et est simile in Delegato, qui delinquit in exigendis immo deratis spocialis, potest enim puniri ab Ordinario, ut est casus in §. Volentes; & ibi Angelus in Auth. ut iudices sine quovis suffragio. Quod multò magis procederet si delictum esset notorium, ut per Bellenc. loco citato. Contraria autem opinio Feder. de Sen. & aliorum de quibus supra; idem Bellenc. intelligit esse veram quando Ordinarius vellet cognoscere de iniustitia sententia delegati, forte ad finem inquirendi utrum fecisset litem suam iniuste iudicandò; vel quando per huiusmodi punitionem impediretur processus, & iurisdictione Delegati Apostolici, his enim casibus, nõ haberet Ordinatio se intrinsece, ut ibi per eum.

Prosp. Fagn. in 2. part. primi Decretal.

Quintò limitatur supradicta conclusio, ut non procedat respectu confirmationis: nam est legatus non potest sententiam delegati irritare, potest tamen eam confirmare, ut hic patet expresse in vers. Ipsam tamen, sed quomodo hoc sit intelligendum, & de qua confirmatione, latius dicam, infra in 3. notab.

20 Sextò limitatur, ut similiter non procedat respectu executionis sententia: quia potest Legatus sententiam Delegati executioni demandare, si velit, ut probant verba text. ibi, confirmare valebit & executioni mandare. Ergo ad id cogi non poterit à Delegato; quia textus non dicit, debet, sed valet, quod est verbum facultativum, & necessitatem non inducit, ut l. Sepè, ff. De offic. Praesid. & l. Non quicquid, ff. De iudic. notatur in c. Si tibi concessio, super ver. Valdeus, de preben. libro 6. Debet ergo delegatus ipsi legato supplere, ut suam sententiam exequatur, cum in alijs legatus sit major delegato; & in hoc tandem residet glol. ult. hic in fin. cui consentiunt Host. & Joan. Andr. itidem in fin. qui allegat Speculatorem in tit. de delegat. §. Superest, vers. Item aliqua causa: & sequuntur Bald. num. 9. Butr. num. 10. & Imol. num. 5. & hanc opinionem dicit æquiorum Abb. in fin. licet subdat contrariam forte verioris esse; quia delegatus in causa sibi commissa est major legato. Sed tenendo primam opinionem eam limitabis, ut locum non habeat si legatus alias esset ibi Ordinarius; tunc enim ratione illius iurisdictionis ordinariæ utique cogi potest à Delegato: ita notabiliter limitat Vincent. hic cum quo transeunt Joan. Andr. & Abb. uterque ad finem.

22 Septimò limitatur conclusio suprascripta, seu declaratur procedere in terminis, in quibus loquitur hæc decretalis, videlicet in Delegato Papæ. Secus ergo est si delegatio facta sit à Prædecessore ipsius Legati quia tunc successore potest cogere delegatum ad sententiam ferendam, aut etiam commissionem revocare, seu prohibere ne pronuntiet, ut l. Venator, c. fin. & l. Iudicium solvitur, in 1. responsio, ff. de iudic. & malum processum illius corrigere, ut c. 3. §. fin. in fine de eo, qui mittitur in possess. secundum Host. hic in princip. in ver. Alij scilicet.

23 Secundo nota regulam, quæ quotidie allegatur, videlicet mandatum speciale derogat generali: intellige quoad illam speciem, ut hic per Bald. num. 1. infra. Procedit autem hæc regula secundum Petr. de Anchar. num. 2. in rescriptis, ut hic: & in c. 1. cum materia supra de rescriptis, in ultimis voluntatibus, ut l. Coheredi, §. Cum filius, ff. De vulgar. & pupillar. in contractibus, ut l. Doli clausula, de verb. obligat. & in materia delictorum, ut l. Sanctus legum, ff. De pæc. sed plenius an, & quando generi per speciem derogetur vide hic proliam distinctionem Henr. Boich. in primæ & secunde per quatuor columnas: & quæ notatur per D. L. in regula Generi, de reg. iur. lib. 6. & generaliter, quando species evellitur de generali corpore, ut hoc casu, semper derogat generi, licet secus sit ubi de ipso corpore non evellitur, ut in casu. Si alij ff. De usufruct. legat. ut hic per Bald. num. 1. qui ex hoc inferit, ut si testator reliquerit Titum generalem exequutorem, & Bertram ad mandandas

Nu. 2. virgi.

virgines; sola Berta possit virginibus maritandis dotes constituere; quia dos est de executivis specialis mandati: facit secundum cum l. Theopompus. ff. De dat. prag. & quod notatur in c. ult. de iudic. lib. 6.

26 Tertiò nota in vers. Ipsam tamen, legatum posse confirmare sententiam Delegati Papæ, licet non possit eam infirmare: & sic potest prodesse qui non potest obesse. Unde hinc colligit Abb. Antiq. in fin. ut contrarium non sit eadem disciplina, sic quandoque potest quis absolvere, qui tamen non potest condemnare, arg. c. Quoniam Apostolica, §. sin. supra de offic. Deleg. l. fin. c. ubi Senator. vel Clariss. & §. Si tamen, in auth. Ut clericis apud propri. Episc. col. 6. Regule tamen sunt in oppositum, ut l. Qui condemnare, ff. De re iudic. & l. Eius est molle, ff. de reg. iur. & Dominus par jus esse voluit ligandi, atque solvendi, ut c. Verbum, de penit. dist. 1. Unde quidam dicunt hunc textum esse intelligendum de confirmatione de facto, quæ nihil operatur. Alij de confirmatione in forma communi, quæ parum prodest, ut c. Quia diversitatem, infra de concess. preben. non autem de confirmatione ex certa scientia, & cum causæ cognitione. Communiter tamen recipitur intellectus Hosti & Joan. Andr. num. 3. qui exponunt verbum, confirmare, id est approbare, laudare, & commendare, ut cap. 1. infra de reg. & pa. (Atque ita ut notabiliter ait Bald. num. 5. Ista confirmatio sit ad bene esse, & quia testimonium, & opinio legati est elegans, & magnæ autoritatis; sed non ad substantiam esse; quia qui non potest infirmare, non potest autorizabiliter confirmare.) Hæc ille. Ex prædictis collige duas species confirmationis. Altera enim est confirmatio authorizationis, quam Legatus interpellari non potest, sive sit ex certa scientia, sive in forma communi; quia neque hanc potest concedere, nisi superior, ut hic tenet glol. ult. & sic regula contrarium non vacat; quia sicut legatus non potest sententiæ delegati robur adimere infirmando, ita nec potest robur adicere confirmando. Altera est confirmatio commendationis, quæ magis propriè dicitur approbatio, & hæc competit etiam inferiori. Unde quamvis Papa confirmet decreta generalis Concilij, cum sit supra Concilium, c. Significasti, supra de elect. tamen è contra Concilium decreta Summorum Pontificum non confirmat, sed approbat, ut egregiè declarat Cardin. Turrecrem. in c. Sancta Romana, num. 2. & 6. 15. dist. post Hostien. in c. Qualiter, si secundo, in princ. infra de accusat. & fultus dixi in prædicta Decretali significasti, num. 55. & seqq.

28 QUARO, An Collector Portugallie possit cognoscere causas appellationum à sententiis latis per Commissarium Cruciatæ, non obstante clausula appposita in litteris ejus commissionis, Omni, & quacunq; appellatione postposita.

29 Si hæc questio solvenda esset inspecta juris communis dispositione, manifestum esset Collectorem non posse hujusmodi causas cognoscere; quia nec Legatus de latere potest se intromittere in causis per Romanum Pontificem alteri specialiter delegatis, ut hic est casus secundum Joan. Andr. Bald. Quod. Cardin. & omnes in Summa hujus textus. Quod procedit etiam per viam appellationis, ut probat hæc littera ibi, Non

poterit Legatus eam, (scilicet sententia Delegati) quomodolibet irritare, & notat Joan. Andr. num. 3. ubi ponderando adverbium illud, quomodolibet. Per hoc, inquit, patet quod ad eum non poterit appellari, & sequuntur Butr. in ult. q. n. 11. Invol. num. 5. & Abb. num. 3. Ratio hujus conclusio- nis est, quia appellatio est à minori iudice ad majorem provocatio, cap. Anteriorum, 2. qu. 6. cap. 2. de consuet. lib. 6. Abb. in sua questione prima, quæ incipit Episcopus, & quidam Rector. num. 1. vers. In secunda questione. Sed delegatus à Papa in causis sibi commissis est major Legato, ut tenet glol. hic in ver. Non potest, quæ à Doctoribus communiter approbatur, ut dixi supra num. 3. Ergo sententia Delegati ad Legatum appellari non potest. Et ita per hanc rationem firmat Petr. de Anchar. in conf. 132. incipien. In primo dubio, ubi ex facto respondit, de appellationibus, & querelis interpositis à gravaminibus illatis à Conservatore, qui est iudex Delegatus Sedis Apostolicæ, non autem Ordinarius, ut c. 1. & ibi glol. 2. & c. fin. de off. delegat. lib. 6. Legatum de latere non posse cognoscere; alioquin excedere limites sue facultatis; & gesta ab ipso, tanquam à iudice incompetenti, esse ipso jure nulla, ut c. Si non à competenti, iudic. per totum. Quinimo, ut subdit Anchar. etiam vigeret consuetudo ut à gravaminibus illatis per iudicem Delegatum à Sede Apostolica appellaretur ad Legatum de latere, talis consuetudo non valeret; quia delegatus in causis sibi commissis est major Legato, cum fungatur vice Papæ, l. 1. §. Qui mandatum, ff. de iurisdic. omni. iudic. ut autem à majori appelletur ad minorem, non potest consuetudine introducti, ut tenet glol. in d. cap. 2. in ver. Officiali, de consuetud. lib. 6. nam de substantia appellationis est, ut à minori provocetur ad majorem, nec contra substantiam rei quæquam potest consuetudo, ut ibi per glol. & per Abb. in præalleg. q. 1. num. 20. vers. Appellatio enim. Et probatur naturali ratione: nam iudex appellationis corrigit, & infirmat sententiam iudicis à quo, & illam irritat, & annullat, atque ut inferior corrigit, & infirmat gesta superioris, omnia jura abhorrent, c. Inferior, 21. dist. c. Cum inferior, de maiorib. & obed. & clem. Ne Romani, de elect. ita Petr. de Anchar. cuius consilium refert, & approbat in ead. facti specie Ruinus conf. 3. Circa illud, num. 2. lib. 4. Sed est admitteremus opinionem Hosti qui voluit Legatum & Delegatum esse pares, cum uterque gerat vice Papæ, ut dixi supra eod. num. 3. nihilominus non liceret Legato recipere appellationes à sententiis delegati, aut illas quomodolibet revocare, seu irritare, ut hic deciditur, quia par in parem non habet imperium, ut l. Adversus sententiam, ff. si adversus rem iudicatam, & c. Innovari, de elect. cum alijs hic allegatis in glol. penult. Quod adeo verum est, ut nec valeat consuetudo appellandi ad parem, seu ad æqualem, ut firmat glol. communis in d. cap. 2. in ver. Officiali ad finem, de consuetud. lib. 6. & Abbas d. quest. 1. num. 20. Quamobrem jure communi inspecto à sententiis, & gravaminibus Commissarii Cruciatæ nullatenus appellari potest ad Collectorem, sed tantummodo ad Summum Pontificem delegantem, ut c. Super questionum, supra de offic. Delegat. & c. Licet

c. Licet in corrigendis infra de offic. Ordinarij, Maria. Socin. conf. 87. Pro clariori, num. 5. & per totum lib. 4. Anchar. & Ruin loc. cit.

37 Verum attentis facultatibus Collectoris secus dicendum videtur; quia in litteris specialem habet facultatem audiendi, & terminandi causas motas, & movendas tam per viam simplicis querelæ, quam per viam quarumcunque appellationum à quibusvis iudicibus Ordinarijs, & à Sede Apostolica Delegatis. Ergo intrat exceptio, quæ habetur in hæc Decretali ibi, Nisi super hoc speciale mandatum receperit: & scripsit Ferretus conf. 270. incipien. Videtur prima facie, num. 5. ubi de Nuntio Veneto, qui eandem facultatem obtinuit ab Adriano VI. Sed quia Commissarius Cruciatæ habet in litteris suæ commissionis clausulam, appellatione postposita; idcirco tota hæc controversia videtur dividenda in tres articulos. Primus est, An hæc clausula in casu, de quo agitur, solum habeat locum contra resistentes de facto. Secundus quatenus locum habeat etiam contra resistentes de jure, aut sint alij casus, in quibus liceat appellare ejusmodi clausula non obstante. Tertius, an in illis casibus appellari possit ad Collectorem, an verò appellandum sit ad Summum Pontificem.

39 Quoad primum articulum supponimus Commissarium non fuisse constitutum iudicem, sed executorem: nam Bulla Cruciatæ duo facit. Primo deputat executore huius verbi: Eundem, & c. (Indulgentiarum, & gratiarum spiritualium hujusmodi Executorem; & Commissarium generalem deputamus.) Deinde removet appellationem in hæc verba: Eidemque plenam, & liberam in præmissis facultatem tribuimus ad executionem præmissorum, omni, & quacunq; appellatione postposita, procedendi, aliaque faciendi, & exequendi, que in præmissis, & circa ea, & c. His autem clausulis non demandatur causæ cognitio, sed nudum ministerium dumtaxat, juxta cap. Pastoralis, §. Quia vero, de offic. delegat. ibi. (Attendentes quod non cognitio, sed executio tantum demandatur eidem.) & l. Si ut proponis, c. De execut. rei iudic. Quamvis enim verba, procedas in negotio, vel causa, importent causæ cognitionem, ut c. ult. in fin. infra de iudic. & cap. Tenor, de re iudic. cum similib. Secus tamen est si dicatur, procedas ad executionem, cap. Sciscitatus, supra de rescriptis, Rota decis. 30. eod. tit. in novis.

40 Hoc supposito, observandum est appellationem in rescripto Papæ quandoque removeri in clausulis executivis in fin. litterarum per illa verba, [Contradictores quoslibet, & inobedientes auctoritate nostra appellatione postposita compellendo.] Et tunc conveniunt omnes per hujusmodi clausulam intelligi collatam jurisdictionem executori solum adversus eos, qui de facto, non autem de jure contradicunt, & resistunt impediens effectum, & executionem litterarum Apostolicarum, ita tenet glol. 2. & Doctores in cap. Pro illorum, infra de preben. Oldrad. conf. 81. Quod processus, in fin. vers. Præterea posteo, Roman. conf. 422. in casu præmissis, in princ. Card. in clem. 2. in ver. Contradictores, de religiof. domib. & Felin. in cap. Causam qua, num. 20. de rescriptis. Sed hic non est casus noster.

41 Quandoque removetur appellatio in dispositiva, quod potest contingere duobus modis. Primo scilicet cum removetur in ea parte litterarum, in qua committitur cognitio causæ, veluti cum dicitur in rescripto, Procedas in negotio, appellatione remota, ut c. Pastoralis, §. sin. supra de offic. Delegat. Et tunc similiter ferè omnes consentiunt appellationis remedium esse sublatum, juxta terminos c. Pastoralis, infra de appellat. & hoc casu intrant difficultates inferius examinandæ in 2. articulo num. 43. Sed neque hic est casus noster. Secundò potest removeri appellatio in dispositiva in ea parte, in qua committitur gratiæ executio: qui propriè est casus, in quo nunc versamur: & tunc videtur admitenda doctrina Philippi Franchini c. 1. in princ. num. 6. de concess. preben. lib. 6. ubi firmat exequutores litterarum Apostolicarum non habere jurisdictionem nisi contra rebelles, vel resistentes de facto. Secus si appellent, & resistent de jure. Sequuntur Domini de Rota apud Putum decis. 71. num. 6. lib. 1. & Achill. decis. 4. numero 11. de sent. excomm. Rebuff. in forma litterarum executoriarum in ver. Contradictores. Et in proprijs terminis clausula, appellatione remota, positam in medio capituli disponentis de executione in litteris Apostolicis intelligi solum de appellatione interposita ab actu executivo, tradit Corn. conf. 122. Egregiè discussa numero 7. volumen. 3. Et in hoc casu verificari potest quod scripserunt Hosti & alij relati à Proposito in d. c. Pastoralis, num. 22. de appellat. videlicet clausulam, appellatione remota, nihil operari de consuetudine: idem propriè locum habet cum huiusmodi clausula opponitur in ea parte, in qua committitur executio litterarum, ut declarat Puteus decis. 328. lib. 2. & scripsit plenius in prædicta decretali pastoralis num. 32. Itaque si quis de facto obstat executioni Bullæ Cruciatæ puta impediendo illius publicationem de facto absque ulla causa, aut resistendo quo minus absolveretur quis à casibus reservatis juxta formam ibi præscriptam: utique posset commissarius cogere contradictores ad desistendum, non obstante illorum appellatione. Verum si quis obstat de jure, puta quia habet privilegium ne in sua Ecclesia aliqua Bulla publicaretur sine suo consensu, vel quia Prælati regularis prætenderet Religiosis non flere in vim Cruciatæ obtinere abolitionem à casibus reservatis eorum superioribus, ut nuper contigit in Monachis Benedictinis: his casibus licet appellare, & collectori appellationem admittere, ut ex dictis constat.

43 Sed quatenus clausula supra dicta locum haberet etiam contra resistentes de jure, tunc succedit secundus articulus, videlicet, An sint alij qui casus, in quibus appellari possit, quamvis appellatio sit remota in rescripto.

44 Ad evidentiam præmittendus est tenor c. Pastoralis, infra de appellat. ubi Pontifex consulit, An quando inhihetur appellatio in rescripto, frustratoria tantum inhibita videatur. Respondet per hæc formalia verba, videlicet, Nos igitur attendentes quod per appellationem frustratoriam etiam non fuisset inhibita, negotium non debeat impediri; Respondemus quod quilibet provocatoria intelligitur removeri, quæ à

jure non indulgetur expressè: Sed si appellans fuerit gravatus iniuste gravamen huiusmodi per superiorem poterit emendari. Hac ibi.) Ex quo contextu, quod spectat ad rem presentem, eliciuntur à Doctores conclusiones infrascriptæ.

45 Prima conclusio. Per clausulam, *appellatione remota*, non impeditur appellatio, quæ a jure expressè permittitur. Sic notant in summa illius textus Joan. Andr. Bald. Bellam. Butr. Cardinal. Abb. Franchus, & omnes. Dicitur autem appellatio à jure expressè permittitur, ubicunque in jure expressè cautum est, ut liceat appellare non obstante clausula, *appellatione remota*, & in hoc conveniunt glossæ & Doctores nemine discrepante in d. c. *Pastoralis*, & in cap. *Præ debitus*, de appellat. Accipe quinque exempla. Primum est cum locus minus tutus assignatur, ut in c. *Ex parte*, il primo, eod. tit. Secundum est cum spoliatio restitutio denegatur, ut in cap. *Ex conquestione supra de restitut. spoliatorum*. Tertium, si iudex non faciat specificari rem, quæ petitur in libello, ut in c. *Significantibus de appellat.* Quartum si iustam causam recusationis non admittat, c. *Postremo eod. titul.* Quintum si cogat coram suspecto Subdelegato litigare, ut in cap. *Super questionum*, §. *fin. de offic. Delegat.* in superascriptis casibus iura exprimentur, ut liceat appellare non obstante, quod appellatio in litteris sit inhibita. Unde res est extra omne dubium. Sed nihilominus etiam si iura specificè non loquantur in casu, in quo appellatio est remota in rescripto, sed simpliciter in aliquo casu permittantur appellationem; in casu illo dicitur appellatio expressè à jure indulgeri; ideoque ad præscriptum d. c. *Pastoralis*, licitum est appellare non obstante clausula, *appellatione remota*. Sic reprobata Bernardi opinioe concludit Host. in illa Decretali, *Pastoralis*, num. 2. *vers. Tu dicis expressè*, cum quo transeunt communiter Doctores, ut ibi testatur Abb. num. 14. Habentur exempla, in c. *Significante*, cap. *Rodolphus*, & c. *Significavit supra de rescripto* in c. *Exhibita*, infra de iudic. in cap. *Dilecti*, c. *Dilecti*, & c. *Significaverunt*, de except. & in c. *Significavit*, de appellat. Quamobrem in his casibus, & aliis consimilibus, esto appellatio fuerit remota in Bulla Cruciatæ, nihilominus appellari poterit à sententiis, & gravaminibus Commissarij, & tenebitur ipse Commissarius ejusmodi appellationibus de ferre.

Secunda conclusio est. Per clausulam, *appellatione remota*, prohibetur omnis appellatio, quæ a jure indulgetur expressè, hic est casus ad litteram in d. cap. *Pastoralis de appellatione*. quod non est correctum per c. *Præ debitus*, eod. titul. ut adversus opinionem glossæ & Innocent. concludit Hostien. in eod. c. *Pastoralis*, num. 8. *vers. Sed si bene advertas*. Cujus opinio optimis nititur fundamentis, eique postea adhererunt omnes scribentes. ut ibi dixi, num. 26. *vers. Sed hui non obstantibus*.

Tertia conclusio est declaratio conclusionis præcedentis, videlicet quamvis clausula, *appellatione remota*, tollat omnem appellationem, quæ a jure non est expressè permittitur; hoc tamen procedit respectu iudicis à quo, qui non tenetur huiusmodi appellationi deferre; non autem respectu partis quin ei licitum sit appel-

lare, nec respectu iudicis ad quem, quin possit appellationem admittere, & sic per clausulam, *appellatione remota*, in his casibus removetur appellatio ad effectum suspensivum tantum, non autem devolutivum. Sic probat textus in præallegato, c. *Pastoralis*, *vers. Sed si appellans*, secundum intellectum Abb. Antiq. *ibidem* num. 3. quem communem esse attestatur ibi Præpositus num. 6. & magis communem Abb. Siculus n. 15. Et hanc opinionem servat Curia Romana teste Collectariis, ut ibi plenus dixi in ult. not. Quarta conclusio est. Ubicunque iudex notoriè gravat, licitum est appellare non obstante quod sit datus cum clausula, *appellatione remota*, textus est in c. *Ex conquestione supra de restitut. spoliatorum*, ubi notat glossa penult. Host. Joan. Andr. & communiter Doctores, ut testatur Abb. conf. 44. in præfenti questione, num. 3. *vers. Sed his non obstantibus*, ipart. 1. sequitur Put. dec. 414. lib. 3. & Verall. de off. 33. part. 2.

Collige ex prædictis, à sententiis, & gravaminibus Commissarij non obstante clausula, *appellatione remota*, quandoque licitum esse appellare ad utrumque effectum, devolutivum scilicet, & suspensivum, ut quando appellatur ex causa in jure expressa, vel à notorio gravamine; quandoque ad effectum devolutivum tantum, ut quando appellatur ex iusta causa, non tamen expressa in jure.

46 Superest nunc tertius articulus, videlicet an in casibus superascriptis appellari possit ad Collectorem; an verò appellandum sit ad Papam. Ratio dubitandi oritur ex d. c. *Pastoralis de appellat.* quod cum decidat non obstante clausula, *appellatione remota*, si appellans fuerit gravatus, posse gravamen huiusmodi per superiorem emendari: quidam opinati sunt Superiorem hoc casu esse solum Papam; quia ipse solus potest dare iudices appellatione remota, ut notatur in c. *Super questionum*, §. 1. *supra de offic. Delegat.* & in hac sententia fuit Hostien. in prædicta Decretali, *Pastoralis*, num. 4. in *ver. Per superiorem*, & Henric. Boich. coll. 1. *vers. Aut appellatur ex causa expressa in iure*.

Sed nihilominus videtur respondendum appellari posse etiam ad Collectorem. Primum per doctrinam Innocentii in d. c. *Pastoralis* num. 1. qui exponit verbum, *Per Superiorem*, id est per iudicem appellationis, in quo etiam residet ibi Joan. Andr. num. 3. intelligens superiorem esse non solum Papam, sed etiam alium proximum, ad quem prædicta clausula non obstante appellari potest à iudice Ordinario, vel Delegato, & sequuntur Bellam. num. 1. in *ver. Superiorem*, Abb. num. 16. Franch. col. 5. *vers. Sexto operatur*, dicitur, Possit Superiorem admittere appellationem, & emendare gravamen, licet sit dicta clausula, *appellatione remota*; & hoc procedere non solum quando foret appellatum ad Papam, sed etiam ad quemlibet alium Superiorem; quia textus ille indistinctè loquitur. Et consentit Decius ibi prope finem, qui dicit hoc verum, dummodo Superior possit adiri per viam querelæ, qui propriè est casus no-

47 Et confirmatur, quia etsi Episcopus in vita Concilij Tridentini sess. 24. cap. 10. non obstante appellatione possit procedere in his, quæ ad vultationem, & morum correctionem pertinent tan-

quam Sedis Apostolicæ Delegatus; tamen sacra Congregatio eisdem Concilij interpretatus non propterea impediri appellationem devolutivam etiam ad Metropolitanam.

Sed etsi sequeremur opinionem Host. loco citato; tamen ipse dicit Superiorem esse Papam, vel illum, cui Papa commiserit, sed Collector in litteris sive commissionis habet, ut possit recipere appellationes à quibuscunque iudicibus, etiam à Sede Apostolica delegatis: ergo ad ipsum tanquam ad Superiorem licebit appellare.

Præterea in illis casibus, in quibus clausula *appellatione remota* nihil operatur secundum ea, quæ dicta sunt supra, num. 42. perinde est ac si non esset adiecta, arg. l. 2. ff. *De authoritat. tutor. l. De arde*, §. *Aut*, Prætor, ff. *De interrogat. adion. l. 4. §. Cōdemnatum*, ff. *De re iudic. c. Non præstat*, de *reg. iur. lib. 6.* & notat Bald. conf. 367. *Ad evitentiam*, num. 1. lib. 7. & *conf. 430. Considerandi sunt*, in *princ. lib. 3.* sed si dicta clausula non esset adiecta in Bulla Cruciatæ, utique posset Collector in vim suarum facultatum recipere appellationes à sententiis, & gravaminibus Commissarij. Ergo idem poterit in casibus, in quibus clausula in litteris apposta nihil operatur.

48 His accedit quod Collector ex consuetudine admittit appellationes interpositas, etiam ad Papam, quali ipse in hoc vices illius gerat, ut c. 1. in *fin. sup. eod. l. 1. §. Mandatum*, ff. *de offic. eius*, cum mandata est iurisdic. Ergo in illis casibus, in quibus per clausulam non prohibetur appellatio, licebit Collectori recipere appellationes à Commissario interpositas, etiam si alias ad Papam essent interponenda. In quo etiam concurrunt multa æquitas, & verisimilis mens Pontificis, qui non est credendus in Regno adeo remoto voluisse iudicem constituere ad universitatem causarum, & subtrahere partibus appellationis remedium, prout per indirectum videretur quo dammodo subtraxisset, si pro quolibet gravamine à Commissario illato recurendum illis foret ad Sedem Apostolicam. Ob quam rationem & in Sardinia fuit constitutus iudex à Sede Apostolica ad recipiendas appellationes, quæ illic à sententiis Ordinariorum, & Delegatorum interponuntur, ut in litteris Pii II. incip. *Constitutum fidelium*, data Petricoli Senens. *idestis*, noni Kalen. Iulij anno 1641. Ad hoc textus optimus in l. *Cum post sententiam*, c. *De appellat.* ibi, Si longinquitas regionis ad iudicium suum litigatores venire non patiat, iudicio Reitoris provincie negotium delegates. Cum longe. 63. *dist. c. Iusta*, 93. *dist. c. Nihil estis*, in *supra de elect. c. Ad audientiam*, il primo de *Elect. ad hoc*, & l. *Si longius* ff. *De iudic.* Quæ omnia magis roborantur ex observantia sublequuta: nam Collectores non solum indistinctè admittunt appellationes à sententiis, & gravaminibus Commissarij; sed eis inhibuerunt, ipsique Commissarii habuerunt se pro inhibitis, ut apparet ex processu exhibito, ad l. *Si de interpretatione*, ff. *De legib. & c. Cum dilectis de consecrande*.

49 Non obstat stylus Signaturæ: Quia respondetur primo non valet cillationem; Signaturæ gratiæ committit causas appellationum à Delegatis;

cum clausula *appellatione remota*. Ergo ad solum Papam licet appellare, quandoquidem hoc est partibus arbitrium, cum licet ad Papam appellare omisso medio, c. *Ad Romanam* 2. g. 6. & tradunt Gemian. conf. 63. *Quia subtiliter*, num. 2. Abb. conf. 77. in *questione in fin. vers. Ego puto*, lib. 2. Joan. de Anan. conf. 51. in *causa illorum*, num. 3. & est speciale in Papa, ut per Alex. conf. 12. *Viso processu*, num. 11. *lib. 6.* Deinde respondetur hunc stylum procedere quando in partibus non est alius iudex ad recipiendas appellationes; tunc enim à sententia Delegati necessario appellandum est ad Sedem Apostolicam, juxta text. hic, secus alius si iudex sit ibi constitutus, ut hoc casu, quia tunc intrat arbitrium, ut in d. c. *Ad Romanam*.

Ex quibus omnibus videtur concludendum, si sequamur primam opinionem, de qua supra num. 42. Collectorem posse recipere quascunque appellationes interpositas à sententiis, & gravaminibus Commissarij, illis tamen exceptis, quæ de facto, & non de jure interponuntur ab ipsamet executione litterarum Apostolicarum: si verò sequamur secundam, de qua supra num. 43. posse collectorem recipere appellationem ad effectum devolutivum indistinctè, & etiam ad effectum suspensivum in illis casibus, in quibus appellatio à jure indulgetur expressè, vel ubi gravamen esset notorium.

DE OFFICIO IV- dicis Ordinarii,

Cap. Perniciosum.

S V M M A R I U M.

- 1 Episcopi in suis diocibus possunt criminosa inquirere, & punire. & cum opus fuerit, invocare brachium seculare.
- 2 Episcopi singuli in singulis urbibus sine constitutione.
- 3 Index non potest ad ordinariam, & specialem inquisitionem contra aliquem procedere, nisi clamosa infirmatione procedente.
- 4 Fama in iudicio inquisitionis obtinet vicem accusatoris.
- 5 Appellari potest ab inquisitione que fit contra subditum non procedente fama.
- 6 Inquisitio extraordinaria, & generalis qua fit.
- 7 Fieri potest etiam fama non procedente summariè, & sine strepitu iudiciali.
- 8 Episcopus in visitatione inquirere potest nequam de rebus scandalosis, & publicis, sed etiam secretis.
- 9 Edicta contra non revelantes concubinos, & usurarios publicari possunt ab Episcopo, etiam non adhibitis duobus de Capitulo.
- 10 Executio non debet procedere sententiam.
- 11 Pœna in notorijs insignitur etiam sententia non procedente.
- 12 Episcopus in criminibus Ecclesiasticis inquirere potest contra laicos privative ad iudicem secularem.
- 13 In criminibus mixti fori procedit tam index Ecclesiasticus

- 14 Index ecclesiasticus in terra Imperij regulariter non se ingerit contra laicos in delictu non ecclesiasticis, nec mixtis.
- 15 Adulterij crimen est mixti fori.
- 16 Laici adulteri possunt ab Episcopo excommunicari, & in Monasterium detrudi.
- 17 Index ecclesiasticus tantum procedit in crimine adulterij quando agitur ad separationem thori.
- 18 Concubinariae tam soluti, quam uxoriati si ter admittit concubinas non eiecerint, excommunicari possunt ex Conc. Trid.
- 19 Exmissi cum diversis concubinis successivo tempore fuerint deprehensi.
- 20 Monitio crima contra adulteros, & concubinarios non est necessaria, nisi quando ad excommunicationem proceditur: & puniri possunt alijs poenis etiam non expectato anno post excommunicationem, & num. 22.
- 21 Concubinarii in prima, secunda, & tertia monitione puniri possunt poena pecuniaria pps loci, vel apparitionibus applicanda.
- 22 Poena a iure communi, vel statutis Synodalibus contra concubinarios inflata non sunt sublata a Concilio Trid.
- 23 Poena electionis extra oppidum contra meliores adulteras, & concubinas non habet locum in vico.
- 24 Privilegium habitandi illegitimos ad dignitates, & gradus aliquibus Religiosis concessum non est sublata a Conc. Trid.
- 25 Episcopus in suis diocesis habet iurisdictionem ordinariam, & merum, & mixtum imperium, & num. seqq.
- 26 Iurisdictione ordinaria, quo dicitur ibidem.
- 27 Diocesis appellatio etiam civitas includitur.
- 28 Imperium merum quid sit.
- 29 Episcopi an possint in sua diocesi quicquid potest Papa in universali ecclesia exceptis his, qua Papa sibi specialiter reservavit, & num. seqq. usque ad num. 72.
- 30 Episcopi an accipiant potestatem iurisdictionis immediate a Christo, an vero a Papa, & num. seqq. usque ad num. 55.
- 31 Iurisdictione haberi potest ab alio immediate dupliciter.
- 32 Episcopi vocati sunt ab ecclesia Romana in partem sollicitudinis, non in plenitudinem potestatis, & num. 67.
- 33 Intellectus c. Qui se fecit, & c. Decreto, 2 q. 6.
- 34 Papa, & omnes alij Episcopi sunt coaequales in potestate ordinis.
- 35 Intellectus c. In novo, 11. dist.
- 36 Conceptio libera potestatis censetur restricta ad limites iuris.
- 37 Ecclesiae omnes reguntur per auctoritatem ecclesiae Romanae.
- 38 Dignitates omnes instituit, & fundavit Romana ecclesia.
- 39 Iurisdictione omnium Praelatorum ecclesiae dependet ab ecclesia Romana non quo ad executionem, sed etiam quo ad substantiam potestatis.
- 40 Iurisdictionis sunt principaliter apud Principem tanquam apud fontem.
- 41 Ecclesiae particulares ad ecclesiam Romanam comparantur sicut rivi ad fontem, rivuli ad fontem,

- & rami ad radicem.
- 41 Caput vnde dicitur.
- 42 Iurisdictione non est sine subditis, & n. seqq.
- 43 Correlativa potestatis ponunt, & perempta se perimant.
- 44 Potestas sacramentalis non potest auferri ab ecclesia.
- 45 Potestas iurisdictionalis est ex inuentione hominis, nec immediate adhaeret.
- 46 Episcopi titulares habent potestatem ordinis, sed non executionem, seu potestatem iurisdictionis.
- 47 Apostoli non receperunt immediate iurisdictionem a Christo, sed a Petro.
- 48 Petrus solus immediate a Christo fuit creatus Episcopus.
- 49 Iurisdictione non potest esse nisi in subiecto, & principaliter coheret persona.
- 50 Episcopus esse positus a Spiritu sancto regere ecclesiam Dei quomodo sit intelligendum.
- 51 Petro, & illius successoribus tantum data est a Christo potestas regendi universalem ecclesiam.
- 52 Apostolus populo Christus non dixit.
- 53 Iurisdictione non debet esse vaga, & incerta.
- 54 Iurisdictione ordinaria, & universali coheret territorio.
- 55 Episcopi possunt causas fidei ventilare, sed non definire.
- 56 Causa in ore ecclesiae ex divina institutione ad Romanam ecclesiam referuntur.
- 57 Canonizatio Sanctorum, & translatio, depositio, & cessio Episcoporum pertinent ad solum Papam non tam constitutione canonica, quam institutione divina.
- 58 Papa solus dispensat in voto solemnium pauperum, & continentia.
- 59 Item delegat mero laico causas criminales Clericorum, & facultatem excommunicandi.
- 60 Episcopus Clericorum causas delegare non potest laico, & clerico simul nec clerico conjugato.
- 61 Papa solus dispensat in matrimonio rato non consummato.
- 62 Item in aliquibus gradibus prohibitis in Levitico.
- 63 Item inducit impedimentum dirimentia, & inhabilitat homines ad contrahendum.
- 64 Item dispensat contra Apostolum super bigamia.
- 65 Potestas clavium non recipit interpretationem restrictivam.
- 66 Indulgentias concedendi potestati plene residet in Papa, in Episcopo vero est laxata secundum Papae ordinationem.
- 67 Papa solus potest commutare pias dispositiones tam in ultima voluntate, quam inter vivos.
- 68 Item derogare iuramento, p. actis, & privilegijs in limine fundationis.
- 69 Et remitti ecclesiae auferre, & dare alteri.
- 70 Item novum ordinem, seu Religionem approbare, & erigere dignitates omnino novas.
- 71 Episcopus de Capituli consensu potest in Cathedrali novas dignitates erigere, usque tamen, & sacris Canonibus cognitis, ibid.
- 72 Ordo Episcoporum est de iure divinum, & praecipuus in ecclesiastica Hierarchia.
- 73 Episcopi cogere possunt iudices laicos ad prestandum brachij secularis auxilium, sed non e converso.
- 74 Consilium reverentiae obligationem non excludit.

PER

- 1 **P**ERNICIOSAM. Episcopi in suis diocesis possunt crimina inquirere, & punire, & cum opus fuerit invocare brachium seculare. Hoc dicit. Primò ponit decilum exordium. Secundò dispositionem: ibi, habeant.
- 2 Nota primò ex illis verbis Episcopi singularum arbitrium, in singulis urbibus singulos Episcopos esse constituendos, c. Episcopi, 80. distin. cap. 1. de privil. & notant hic Joan. Andr. & Cardin. in princ. & Abb. num. 1. in 3. notab.
- 3 Secundò nota ibi, inquirere, Episcopum in criminibus procedere posse per viam inquisitionis, intellige dummodo praecedat infamia, si inquisitio sit ordinaria, & specialis contra certam personam, secundum Dd. & Torres, quia tunc frequens, & clamorosa fama obtinet vicem accusationis, cap. Qualiter, infra de accusat. c. Inter sollicitudines, de purgat. canon. c. Licet Heli. de Simon. & ideo recipiunt testes etiam lite non contestata, c. Quoniam sequebatur. Vi lit. non contest. secundum gloss. hic in ver. Inquirere, Butr. num. 16. qui post Hostien. num. 18. declarat hoc ultimum verum esse quando proceditur ex puro, & mero officio iudicis, secus si ad alterius instantiam.
- 4 Quod si fieret specialis inquisitio contra subditum non praecedente fama, posset appellari, secundum gloss. in c. Licet, in ver. Appellare, infra eod. & Bald. hic in princ. Sin autem inquisitio sit extraordinaria, & generalis, quae fit quando incerta sunt delicta, & personae in visitando dicecisi, vel provinciam, cap. Sicut olim, de accusat. & c. Romana, §. Sane, de cens. lib. 6. vel quando maleficium est certum, sed ignoratur quis fecerit, ut in l. Congruit, ff. de offic. Praesidij, tunc dicitur, & sine strepitu iudiciorum procedi potest etiam infamia non praecedente, c. Eius, in primo, & ibi gloss. de elect. cap. 1. de post. Praet. c. Vr Clericorum, de vit. & honest. Cler. Ita post Petr. de Sampone distinguit, & declarat hic Abb. Antiq. num. 2. & post eos Guido, Host. & Joan. Andr. num. 15. in gl. 1. Anton. de Butr. num. 16. vers. Veniamus ad glossam primam, in sol. num. 8. Bald. num. 21. vers. Si maleficium est commissum, & Abb. num. 6. Unde facta Congregatio Concilij ab Episcopo Abulensi consultata An Episcopus possit nedum de rebus scandalosis, & publicis, sed etiam secretis in visitatione inquirere: Respondit posse. Et cum alias Episcopus Gerunden. publicasset edicta adversus scientes, & non revelantes concubinarios, & usurarios tam Clericos, quam laicos, & eaque Canonici praetenderent ipsos non afficere, cum non fuissent adhibiti duo de Capitulo, iuxta, cap. 6. sess. 25. Concil. Trid. facta Congregatio censuit esse modum edictis, & Canonicos comprehendere, nec opus esse, ut eis proponerentur dis. Episcopus Adjunctos adhibeat.
- 5 Tertiò nota differentiam inter verbum ulcisci, & iudicare, atque ita ordo est praeposterus: nam primò fertur sententia, deinde infligitur poena, nec praemititur executio, cap. Quod ad consultationem, de re iudic. simile habetur in cap. 2. de reb. Sed dic verbum ulcisci referri ad notorium, verbum iudicare, ad non notorium.
- 6 Quosensu ordo hic positus non est praeposterus, quia in notoris poena infligitur non praecedente sententia, c. Ex parte: de verb. signific. & ibi notat Prosp. Fagn. in 2. part. primi Decretal.

- Innoc. Vel dic verba ulcisci, & iudicare, esse hinc synonyma, vel primum quando Episcopus procedit ex officio. Secundum quando in forma iudicij, id est per viam accusationis, quos intellectus ad hunc textum posuit Boatinus, cum quo transeunt Joan. Andr. num. 4. in ver. Vlesci, & Butr. num. 9.
- 7 Quartò nota Episcopum in adulterio, & alijs criminibus posse ad inquisitionem, & punitionem procedere, non solum contra Clericos, sed etiam contra laicos, quia haec Deo generaliter loquitur secundum Innoc. hic in princ. in ver. Inquirere, cui subscribitur Host. & Joan. Andr. in eod. ver. Allegantes textum in c. Axi Clerici, de iudic. & in c. Ad petitionem, de accusat. Anton. de Butr. num. 10. Bald. num. 12. & Abb. num. 3. Et quamvis Innocentius subdat hoc verum esse dummodo sint spiritalia, vel alias pertineant ad suam iurisdictionem ea de quibus inquit: hoc tamen ideo dixit, quia quaedam sunt crimina merè ecclesiastica, in quibus palam est Episcopum privative ad iudicem secularem procedere posse etiam contra laicos, ut in crimine haeresis, c. Vr inquisitionis, §. Prohibemus, de haeret. lib. 6.
- 8 Quaedam sunt crimina mixti fori, in quibus procedit Episcopus etiam contra laicos, non tamen privative ad iudicem secularem, sed uterque procedere potest, & est locus praeventioni, ut in crimine sacrilegij, c. Cum sit generale, de for. compet. & c. Felici, de pen. lib. 6. De alijs vero criminibus, quae nec sunt merè ecclesiastica, nec mixta, regulariter non se ingerit iudex ecclesiasticus contra laicos in terris imperij, c. Venerabilem, de elect. c. Causam, si secundo, qui sit, sint legi, quia non debet ponere se aliam in messem alienam, cum distincta sint iurisdictiones, c. Quorum, de dist. c. Cum ad verum, & c. Si Imperator, 96. dist. pulchre Oldrad. conf. 83. incip. An Episcopus, nisi indirecè quoad poenitentiam imponendam, & ad peccatum prohibendum, c. Novit, cum ibi notatis, per Innocentium & Doctores, de iudic. velti notoria sint crimina, ut super his merito notari possit iudicis laici negligentia, d. c. Novit, cap. 1. §. Sane, de cens. lib. 6. & c. Extraneum, infra, de foro compet. Et de his vide gloss. quae alios etiam calus recenset, in summa, 11. quest. 1. Crimen autem adulterij est mixti fori, & potest in eo Episcopus procedere etiam contra laicos, ut ex adit Abb. in c. Intelleximus, num. 1. de adulter. Et est communis opinio, ut testatur hic Aleat. num. 18. in 5. notab. & Julius Clar. in practica, crimin. §. in quest. 37. vers. Numquid causa adulterij sit communis fori, & de hoc dicit Abb. num. 3. esse textum notabilem hic, quem saepius solet allegare, quoniam non restringitur ad Clericos, nam de Clericis nullum fuisset dubium, sed loquitur generaliter in nota directi, & ideo locus est praeventioni inter iudicem ecclesiasticum, & secularem, ut per cum. Unde Episcopus praeveniens potest laicos excommunicare, & in monasterium detruere, & est communis opinio teste Covarr. in 4. Decretal. par. 2. cap. 7. num. 20. quem refert Villalob. in sua collecta communium opinionum, littera L. num. 5. & Clar. loc. cit. Et sane cum hoc delicto violeat sacramentum matrimonij, ut in c. Nemo, 32. q. 4. & in decreto Conc. Trid. sess. 24. de reform. matrimon. cap. 8. ibi: in huius magni Sacramenti

singularem contemptum ; merito ejus vindicta non minus pertinet ad judicem ecclesiasticum , quam ad secularem. ut ibi ait Clar. Præterquam quod si Episcopus in crimine stupri, in quo nullahæc matrimonialis violatio intercedit, potest procedere etiam contra laicos, ut est text. in cap. 1. & 2. de adulter. fortius idem dicendum in crimine adulterij. Quinimò Joan. Andr. in c. fin. de for. compet. lib. 6. & Butr. hic n. 10. dicunt adulterium esse crimen ecclesiasticum, ita ut in eo nullatenus procedere possit iudex secularis : & est de mente glossæ hic in ver. Secundum quod canones censent, dum dicit pertinere ad Episcopum inquirere de hujusmodi criminibus ecclesiasticis, & primo loco exemplificat in adulterio. Verum hoc debet intelligi quando agitur ad separationem thori ; sed quando agitur ad poenam, non est merè ecclesiasticum, sed mixtum, & in eo procedit etiam laicus, ut in c. Rex debet, 23. quest. 5. & in c. Tine, de procurat. & declarat hic Abb. num. 3. Et de communi opinione testatur Decius conf. 212. post num. 2. Covarr. & Clar. locis citatis.

18 Hodie Episcopum procedere posse in crimine adulterij, etiam contra laicos, est extra omne dubium, quia in d. cap. 8. sess. 24. de refor. matrim. statutum est, concubinariorum tam solutos, quam uxoratos cuiusvis status, dignitatis, & conditionis existant, si postquam ab Ordinario etiam ex officio ter admoniti ea de re fuerint, concubinas non egerint, seque ab earum consuetudine non sejunxerint; excommunicatione feriendos esse, à qua non absolvantur donec re ipsa admonitioni factæ paruerint. Quod si in concubinato per annum censuris neglectis permanserint, contra eos ab Ordinario severe pro qualitate criminis procedatur. Et mulieres live conjugata, sive soluta, quæ cum adulteris, seu concubinaris publicè vivunt, si ter admonitæ non parverint, ab Ordinario locorum nullo etiam requirente ex officio graviter pro modo culpæ puniantur, & extra oppidum, vel diocesim, si id eisdem Ordinariis videbitur, invocato si opus fuerit brachio seculari, ejiciantur; aliis penis contra adulteros, & concubinariorum inflicta in suo robore permanentibus.) Hæc ibi : Quod decretum S. Congregatio censuit esse intelligendum etiam in eo, quicum diversis concubinis successivo tempore fuerit comprehensus : & monitionem, de qua in eodem decreto, posse fieri quodcumque in peccato deprehenditur ; & posse procedi non modo in vitatione, sed in omnibus temporibus, & omnibus modis etiam per inquisitionem : nec trinum monitionem esse necessariam, nisi quando ad excommunicationem proceditur, nec post excommunicationem esse expectandum annum antequam ad aliàs poenas contra concubinariorum procedatur.

21 Sed an stante forma hujus decreti, & probato concubinato possit iudex ecclesiasticus in prima, secunda vel tertia monitione, & in unaquaque earum laicum concubinariorum punire aliqua poena pecuniaria pijs locis, vel apparitoribus applicanda ? Et si sit responsum posse, stante præsertim consuetudine Ecclesiæ : nec iudices seculares posse inhibere iudicibus ecclesiasticis ne servant formam trium monitionum dum contra concubinariorum procedunt.

22 Porro hoc decreto non tolluntur aliæ poenæ à jure communi, vel statutis Synodalibus contra concubinariorum inflicta; neque alius contra eisdem modum procedendi, nisi vellet Ordinarius illos excommunicare, quia tunc forma trium monitionum ibi præscripta servanda est, ut S. Congregatio declaravit. Verum quod statuitur de mulieribus ejiciendis, fuit iudicatum non intelligi de viris. Sed mulieres quæ cum adulteris & concubinaris publicè vivunt, posse ultra exilium alijs etiam penis contra adulteros, & concubinariorum inflicta cumulative puniri. Non tamen eo decreto sublatum esse privilegium alicui religioni concessum habitandi illegitimos ad dignitates, & gradus illarum. Contra Clericos verò concubinariorum servandum est quod statuitur ejusdem Concilii decreto in cap. 14. sess. 25. de refor.

25 Quintò nota Episcopum in sua diocesi habere jurisdictionem ordinariam, & merum, & mixtum imperium. De jurisdictione patet, tum quia hic tribuitur à lege : ergo est ordinaria, ut notatur in cap. Cum ab ecclesiasticum, in fine. & tradit hic Cardin. in 3. notab. & ad hoc quotidie allegatur hæc decretalis : tum quia est ad universitatem caularum in civitate, & diocesi : ex hoc enim deprehenditur jurisdictione esse ordinaria, & penult. de offic. Deleg. lib. 1. C. De off. eius qui vic. alter. ger. & notat Host. in cap. 1. num. 1. supra de off. Archid. Bart. in l. Ambrosia in fine. de decr. ab ordin. facien. & Bald. conf. 90. Queritur utrum arbitri, & conf. 364. Dominus Dux lib. 1. Dixi in civitate, & diocesi, quia hic diocesis appellatio etiam civitas includitur, secundum Host. Joan. Andr. & omnes : absurdum enim esset ut Episcopus haberet jurisdictionem in diocesi, & non in civitate, ut advertit Abb. num. 2.

27 De mero, & mixto imperio similiter patet, quia Episcopi in suis diocesis liberam habent potestatem inquirendi, & puniendi crimina, ut hic statuitur. Hoc autem est meri imperij, l. Imperium, ff. De iurisd. omn. iudic. l. Illicitas, §. Qui universas, juncta gloss. in ver. tus eligat, ff. De offic. Præsid. l. Sciant, C. De probat. Est enim merum imperium potestas, seu iudicium severioris ultionis exercendæ in personam pro utilitate publica introducta, ut magistraliter dicitur, & explicat Orlad. conf. 10. Venditum est Caltrum, num. 2. sic Prætes, ad quem spectat provinciam malis hominibus purgare, ut l. Congruit, ff. De offic. Præsid. majus omnibus post Principem habet imperium, l. Prætes provincia, l. prima, ff. eod. & ita de Episcopi tenet per hanc litteram Cardin. in 3. notab. & Abb. in 2. gloss. in c. Si quis Episcopus, in ver. Quia alibi, 2. quest. 7. & Gundisal. Villadiego in tract. de heret. quest. 11. num. 16. & seq.

28 QUÆRO, An vera sit eorum opinio qui putant Episcopos jure divino in sua diocesi possit quidquid potest Papa in tota universali ecclesia exceptis his, quæ Papa sibi specialiter reservavit.

Id enim affirmant Abulen. cap. 19. Matth. q. 87. lit. E. Victor, de matrim. par. 1. num. 7. Soto in 4. dist. 27. qu. 1. art. 4. vers. At quo tandem, & lib. 10. de iust. & iur. quest. 1. art. 3. ad secundum Sanchez, de matrim. lib. 1. dist. 61. num. 3. Suarez tom. 4. de peccat. dist. 25. sect. 1. num. 13. & de legib. lib. 5. cap. 145.

14 sub num. 3. & ex Jurisperitis Gammara de off. leg. lib. 10. c. 35. §. 2. & lib. 12. c. 3. §. 2. in comment. littera N.

29 Existimo hanc doctrinam falsam esse. Quod ut evidenti apparcat, dicendum est prius, An Episcopi accipiant potestatem jurisdictionis immediate à Christo, an verò à Papa.

30 Pro ejus articuli clariori solutione præmittendum est ex Divo Thomam, sent. dist. 12. qu. 1. art. 3. & Cardin. Turrecr. in c. Omnes nu. 2. & Propos. ibidem num. 1. vers. Nam ut etiam dicit, 22. dist. duobus modis dici posse aliquem habere jurisdictionem ab alio immediate. Primò, quantum ad immediate in virtutis, & hoc modo omnis autoritas, & potestas cuiusque Prælati in Ecclesia est à Christo immediate secundum illud ad Rom. 13. Omnis potestas est à Deo, & hic non est casus noster. Deinde quantum ad immediate in supposito instrumentum ; quomodo tunc tantum dicitur aliquis à Christo immediate potestatem suscipere, quando inter accipientem potestatem, & ipsum Christum conferentem non est aliquid medium suppositum suscipiens à Christo, & conferens ipsam potestatem alteri. Et secundum hoc statuenda est conclusio Episcoporum jurisdictionem non esse immediate à Christo, sed à Romano Pontifice.

31 Probatur primò, in c. Quis sit, 2. q. 6. ubi Vigilius Papa sic ait, [Ipsamque Ecclesia, quæ prima est, ita reliquis ecclesijs vices creditur largiendas, ut in partem vocatæ sine sollicitudinis, non in plenitudinem potestatis,] & in c. Decreto, ead. caus. & quest. ubi Gregorius ad omnes Episcopos, [Romana, inquit, ecclesia vices suas ita alijs largiendas impertit ut ecclesijs, ut in partem sint vocatæ sollicitudinis, non in plenitudinem potestatis. Ponderanda sunt enim illa verba, largiendas impertit quæ clarè ostendunt jurisdictionem Episcopis collatam fuisse non immediate à Christo, sed ex largitione, & concessione Ecclesiæ Romanæ Præterea ponderanda sunt verba, vocatæ in partem, nam si Ecclesia Romana vices suas impertit alijs Ecclesijs in partem sollicitudinis eas vocando ; ergo ab ipsa Ecclesia Romana aliæ ecclesiæ potestatem regiminis accipiunt. Quam consequentiam dicit esse clarè Turrecr. in d. c. Omnes, num. 3. vers. Sextò, 2. dist. Neque verò præcitati canones intelligi possunt de potestate ordinis, quia in illa Summus Pontifex, & omnes alij Episcopi sunt coæuales, & omnem actum hierarchicum, quem potest facere Papa in ministracione Sacramentorum, potest facere Episcopus, ut formaliter inquit S. Tho. in 4. dist. 24. quest. 3. art. 2. quest. 3. ad tertium. Et de hac potestate ordinis intelliguntur verba Anacleti in cap. In novo, 21. dist. sibi : Cæteri Apostoli cum eodem [scilicet Petro] pari consortio honorem acceperunt, ut illic declarat gloss. in ver. Pari. Archid. num. 12. Bellam. num. 5. & Propos. num. 9. Super est ergo ut prædicta juraloquantur de potestate jurisdictionis, & concordat text. in c. Multum, 3. quest. 6. ibi : (Vices enim nostras ita tuæ credimus charitati, ut in partem sit vocatus sollicitudinis.)

32 Secundò id etiam probatur in hac decretali, ubi dicitur. Habeant Episcopi in suis diocesis liberam potestatem adulterij, & scelera inquire-

re, ulcisci, & judicare ; non enim dicit, habent, per viam declarationis, sed habeant, per modum statuti, & concessionis. secundum gloss. in princ. Ideoque Cardin. in 3. notab. ex hac littera elicit jurisdictionem Episcoporum esse ordinariam, quia illis tribuitur à lege. Concordat text. in cap. Omnes, 16. quest. 7. in cap. 1. 16. quest. 2. & in cap. Perlectis, 25. dist. per que jura Innocent. in cap. Cum ab Ecclesiasticum, num. 4. infra eod. dicit Episcopos habere ordinariam jurisdictionem à Canone. Præterea quamvis text. dicat liberam potestatem, subdit tamen, secundum quod canones censent : ex quibus verbis Anton. de Butr. num. 3. & Abb. num. 4. notant concessionem liberæ potestatis restrictam censeri ad limites juris, cap. 1. & cap. Ne imitari, supra de constitut.

35 Tertio idem constat ex c. sacrosancta, 22. dist. ubi Anacletus : Hæc verò, inquit, Apostolica Sedes cardo, & caput omnium Ecclesiarum à Domino, & non ab alio est constituta, & sicut cardine ostium regitur, sic huius sanctæ Sedis autoritate omnes Ecclesiæ Domino disponente reguntur. Si reguntur per auctoritatem Romanæ Ecclesiæ, ergo ab ipsa immediate habent jurisdictionem.

37 Quarto, omnes five Patriarchij cuiuslibet apices, sive Metropoles primatus, aut Episcoporum Cathedralium instituti Romana Ecclesia. Quæ sunt verba Nicolai II. relata in c. Omnes 22. dist. Idemque habetur in decretali epistola, quam ad Archiepiscopum Cantuariensem scripsit Eugenius IV. dum præsidet in Concilio Florentino, quæ incipit, Non mediocri, in §. Quod verò hæc dignitas. Sed & Vigilius Papa in decretis suis scribens Episcopo Eleutherio, (Nulli, inquit, vel tenuiter scienti, vel pleuiter sapienti dubium est quod Ecclesia Romana fundamentum sit, & forma Ecclesiarum, à qua omnes Ecclesiæ principium sumpserint nemo rectè credentium ignorat.) Et Innocentius I. ad Decentium Episcopum, (Manifestum esse ait in omnem Italiam, Gallias, Hispanias, Africam, atque Siciliam, insulasque interitantes nullum instituisse Ecclesiæ, nisi eos, quos venerabilis Apostolus Petrus, aut ejus successores constituerunt Sacerdotes.) Quod refertur in c. Quis nesciat, 11. dist. Si igitur omnes Ecclesiæ instituit, & fundavit Ecclesia Romana ; consequenter ab ipsa in omnes Ecclesiæ Prælatos jurisdictione derivavit, cum fundamentum sit principium, & origo totius ædificij, c. Cum Paulus, 1. q. 1. Unde Turrecr. in d. c. Omnes dist. 22. num. 3. vers. Quintò. (Nullus, inquit, credentium dubitare debet quin potestas jurisdictionis omnium Prælatorum non modo quoad executionem, sive usum amplitudinem, ut quidam fingere voluerunt ; sed etiam quantum ad substantiam potestatis dependeat à Romana Ecclesia, à qua etiam omnes principium sumpserint dicuntur.)

38 Quintò secundum Alexand. de Alez, Albertum Magnum, S. Thom. S. Bonavent. & Turrecr. inferius citandos sub num. 50. probatur eadem sententia, quia in omni principatu potestas jurisdictionis derivatur ad quemcumque personam illius principatus ab ipso Principe. Unde Beatus Dionysius tam in celestij Hierarchia, quam in Ecclesiastica docet ab ipso Hierarcha in omnes Hierarchiæ personas irradiationis lumen.

Nn 6 O o 6 pro-

39 profluere. Et ut Bald. inquit in cap. 1. §. ad hoc, num. 11. de pace iuram. firman. iurisdictiones principaliter sunt apud Principem tanquam apud fontem, a quo fluunt, & refluent sicut flumina ad mare: adeo ut secundum eum in d. §. ad hoc in 2. nec minima, iurisdictione possit conferri nisi autoritate Principis mediata, vel immediata. allegat notata in l. Et quia ff. De iurisd. omni. iudic. in l. Privatorum, C. eod. tit. & per Innocent. in cap. Cum ab Ecclesiarum, infra eod. Sed Papa est Princeps, sive Monarcha Principatus Ecclesie, cap. Nolite, 11. distin. & dixi latissime in cap. Significasti supra, de elect. Ergo potestas iurisdictionis omnium Prelatorum Ecclesie derivatur a Papa.

Sexto, in nulloque ordine ab eo, in quo residet plenitudo virtutis, pendet, & profluit virtus sequentium illo ordine, secundum Aristot. 2. metaphysic. sed Romanus Pontifex est primus in ordine Prelatorum Ecclesie, ut in Concilio Constantinopolitano, in quo Patres sic dixisse leguntur (Veneramus secundum scripturas & canones, & definitiones Sanctissimum Romae Episcopum primum, & maximum omnium Episcoporum,) Et in eo residet plenitudo potestatis, ut in c. Cuius exco. de penit. & remiss. & in c. Quodcumque 24. qu. 1. Ergo potestas iurisdictionis omnium sequentium Prelatorum pendet, & derivatur ab ipso Romano Pontifice.

40 Septimo, Ecclesie particulares ad Ecclesiam Romanam comparantur sicut radii ad Solem, sicut rivuli ad fontem, sicut rami ad radicem, cap. Loquitur Dominus, 24. quest. 1. Ergo quidquid habent virtutis, regimini, aut iurisdictionis ab Ecclesia Romana habent.

41 Octavo, omnia membra a capite recipiunt derivationem virtutis, sensus, & motus sui regimini: nam ut inquit Isidor. relatus a Turrecr. in d. c. Omnes, num. 3. vers. Quarto, 22. dist. Ideo datum est capiti hoc nomen, quod sensus omnes, & nervi initium capiant, atque ex eo omnis vigendi causa oriatur. Sed Summus Pontifex est caput omnium Prelatorum, c. Non decet, 12. dist. c. Ita Dominus, 19. distin. & cap. Sacrosancta, 22. distin. Ergo a Summo Pontifice ceteri Ecclesie Prelati potestatis suae capiunt originem.

42 Nono, Episcopi omnes recipiunt subditos immediate a Romano Pontifice, ad quem pertinet singulis Episcopis dioceses assignare, Ecclesias, & subditos praefinire, cap. Omnes, 16. qu. 7. & notatur in c. Sicut unire, in glos. in ver. Pertinet aut. de trans. Episc. Sicut fecit Dionysius Papa, ut in cap. Ecclesiarum, 13. qu. 1. Ergo ab ipso Romano Pontifice recipiunt immediate iurisdictionem: nam potestas iurisdictionis dicitur relativa ad subditum. Relativa autem posita se ponunt, & perempta se perimunt, l. fin. ff. De acceptat. ut. quam ad hoc notat Bald. in Authen. si quas vivas, col. 2. Cde sacros. Eccles. Unde sicut si non est servus, non est dominus, propter quod secundum Augustinum, Deus non fuit Dominus quousque non habuit creaturam suam: ita si non est subditus, non est Prelatus, nec iudex qui possit eum iudicare, ad Roman. 14. Tu quis es, qui iudicas alienum servum? suo domino stat, aut cadit. Et declarat Turrecr. in c. Ita Dominus, num. 10. 19. distin. Atque ita sine subditis non

43 est iurisdictione, c. Monachi, c. Sic iure, c. Si Clericus, & c. §. 16. quest. 1. in quibus patet Monachos, quamvis recipiendo ordinem recipiant officij potestatem, non tamen recipere iurisdictionem nisi occasione populi, & idem probatur in Concilio Tridentino sess. 14. cap. 7. de Cas. reservat.

44 Decimo, si potestas iurisdictionalis Episcoporum esset immediate a Christo, non posset auferri ab Ecclesia, ut patet in potestate Sacramentali, seu ordinis, quae cum conferatur per consecrationem, est immobilis sicut aliae consecrationes Ecclesie, c. 1. & cap. 3. de consecr. Eccl. vel altar. & ideo secundum suam essentiam manet in Episcopo quamdiu vivit, sive in schisma, sive in haeresi labatur, c. Quod quidam, 1. q. 1. S. Thom. in 2. 2. q. 99. art. 3. & in Episcopo etiam deposito, & degradato secundum glos. & Doctores in Summa, 9. quest. 1. & Archid. in cap. 1. ostenditur de consecr. dist. 4. quia character, super quo fundatur potestas Sacramentalis animae impressus a Deo, ab homine auferri, non potest, ut inquit Sylvest. in ver. Degradatio, num. 9. Sed consequens est falsum, quia potestas iurisdictionalis auferri potest ab Ecclesia, nec immobiliter adheret, ut patet in Episcopo suspensio, excommunicato, haeretico, vel schismatico, cap. Omnibus, c. Aut Calestus, c. Aperte, & c. His auctoritatibus, 24. qu. 1. ergo falsum est etiam potestatem iurisdictionalem esse immediate a Christo. Quo argumento sanctus Thomas loco citato concludit potestatem iurisdictionis in Episcopo esse ex iunctione hominis.

Undecimo, si ex Divina institutione unusquisque eo ipso quod esset consecratus Episcopus haberet potestatem iurisdictionis in proprietatem, ut in necessario conjunctionem cum potestate Sacramentali, sequeretur ut nullus Episcopus creari, aut reperiri posset sine potestate iurisdictionis. Sed consequens est falsum, quia Episcopi rituales in partibus infidelium quamvis habeant potestatem ordinis, tamen executionem, & potestatem iurisdictionis non habent tanquam Clero, & populo carentes, ut in cap. 2. sess. 14. Concilii Tridentini: sicut nec Episcopi ante expeditas litteras Apostolicas sua promotionis, consecrationis, vel confirmationis, ut in Extravagan. Inimicitie, de elect. nec Episcopus qui renunciavit Episcopatu. Ergo & antecedens.

45 Duodecimo, & ultimo, aliis omissis probatur haec sententia, quia Apostolus non receperunt immediate iurisdictionem a Christo, sed a Petro, c. Ita Dominus 19. dist. ubi Leo Papa: [Ita Dominus hujus muneri Sacramentum ad omnium Apostolorum officium pertinere voluit, ut in Beatissimo Petro Apostolorum omnium summo principaliter collocaret, ut ab ipso quasi quodam capite dona sua velut in corpus omne diffunderet:] & docet S. Th. in Summa contra gentes 9. 7. dicens: (Soli Petro promisit Dominus, Tibi dabo claves regni caelorum, ut ostenderetur potestas clavium per eum ad alios derivanda ad conservandam ecclesiam unitatem, juxta c. Loquitur Dominus, 24. quest. 1. Idque solidissimis rationibus, & auctoritatibus comprobatur, & ab objectis tucur Cardinalis Turrecr. in d. c. Ita Dominus num. 9. vers. ad tertium, usque in fin. 19. dist.

19. dist. & Cardin. Jacobatus de Concil. lib. 10.

48 art. 7. Et confirmatur quia Iohannes Petrus immediate a Christo fuit creatus Episcopus per illa verba, Pater oves meas: reliqui vero Apostoli facti fuerunt Episcopi non a Christo immediate, sed ab ipso Petro, ut colligitur ex c. Porro, 66. dist. ubi hoc late probat Turrecr. & ex cap. In novo, 21. dist. ubi dicitur: Ab ipso Petro Sacramentalis (id est Episcopalis) cepit ordo: & ibi similiter hoc ipsum docet Turrecr. Prapost. in Summa 15. dist. num. 27. & novissime Cardinal. Bellarm. tom. 1. controvers. de Summo Pontifice lib. 1. cap. 23. vers. Vigesima secunda est. Et consequenter Apostoli excepto Petro non potuerunt accipere potestatem ordinariam iurisdictionis Episcoporum immediate a Christo, cum nondum essent creati Episcopi. Iurisdictione enim non potest esse nisi in subiecto, arg. c. Baptizari, 5. dist. & l. 2. ff. de usufruct. cum principaliter coheret personae, ut notat Bertol. in l. Primo, ff. de iurisd. omni. iud. circa fin. & Paul. de Castro conf. 203. Viso quodam salvo conductu, num. 3. lib. 1. Ergo longe minus a Christo recipiunt immediate iurisdictionem alij Episcopi, qui in locum Apostolorum successerunt, c. In novo, 21. dist. Concil. Trident. cap. 4. sess. 23. de sacram. Ordin. effectus enim quanto est remotior a tua causa, tanto est debilior, ut inquit S. Th. in 1. 2. quest. 66. art. 1. & in 3. sent. dist. 1. q. 1. art. 4. Unde Episcopus non accipere potestatem iurisdictionis a Christo immediate, sed a Romano Pontifice docent Alex. de Ales, Albert. Magnus, S. Thom. & S. Bonavent. relati a Cardin. Turrecr. in c. Omnes, 22. dist. ubi late hanc sententiam euctur: & latius in Summa de eccl. lib. 2. cap. 54. & pro eadem sententia Henric. in Summa lib. 6. cap. 5. in commun. littera A. citat S. Thom. in 4. contra Gentes, cap. 76. & in 2. 2. quest. 1. art. 10. Sylvest. in ver. Indulgentia, vers. Quinta queritur, num. 9. & seqq. Cajetan. de potest. Papae cap. 2. 19. & 27. & Victor in relect. 2. de potest. eccl. quest. 2. subdens illam tribui S. Bonavent. in 4. dist. 25. art. 1. quest. 2. Duran. dist. 24. quest. 5. & Major. 9. 3. Eandem sententiam amplectitur Dominicus a Soto in 4. dist. 20. quest. 1. art. 1. Franciscus Vargas in libello de hac ipsa questione. Hervaeus in libro de potestate Papae, Gabriel in Canonem Missae leg. 3. quos citat Cardin. Bellarm. tom. 1. controvers. de Summo Pontifice, lib. 4. dicens hanc videri sententiam veterum scholasticorum, & verissimam esse, eamque pluribus confirmat in cap. 24. Idem docet ex Canonistis Innocent. in c. Cum ab ecclesiasticum, num. 4. infra eod. dum firmat Episcopus habere ordinariam iurisdictionem a Canone, Anton. de Butr. ibidem numero 18. vers. Canon dat iurisdictionem Episcopo, Card. num. 3. in 4. quest. vers. Item Canon. Joan de Imola, num. 7. vers. Et eodem modo si Papa praeficiat aliquem alicui civitati. Bellarm. numero 15. vers. Sic etiam dicit: & idem Innoc. in cap. Cum ex eo, numero 1. infra de penit. & remiss. ubi reddens rationem cur Papa possit restringere potestatem Episcoporum in concedendis indulgentiis, disertis verbis inquit: (Quia Prelati minores omnes habent hanc potestatem a Papa, & ipse a solo Deo, cap. Quamquam, 21. dist. cap. 1. 22. dist.) & concordat ibi Joan. Ande. nu. 13.

49 Non oblat quod legitur Act. 20. Attendite, 19.

bus, & universo gregi, in quo Spiritus sanctus vobis posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei, cap. Suggestum, 7. quest. 1. Concil. Trident. ut. cap. 1. sess. 6. Nam primo respondetur hoc debere intelligi mediante iurisdictione illis tribuenda, & determinanda a Romano Pontifice, Quod evidenter probatur: nam aut verbum illud, Ecclesiam, volumus intelligere de Ecclesia universali respectu singulorum Episcoporum, ita ut quilibet Episcopus sit positus a Spiritu sancto ad regendam Ecclesiam universalem. Et hoc est erroneum, quo haec potestas data est soli Petro Apostolorum Principi, & Romanis Pontificibus illius successoribus, c. Quamvis, 21. dist. cap. Omnes, & cap. Sacrosancta, 22. dist. cap. Decreto, & c. seg. 2. quest. 6. cap. Nemini, 17. quest. 4. & diffinitum est in Concilio Florentino sub Eugenio IV post sess. 25. tom. 8. Concil. pag. 854. Lutetiae Parisiorum; alioquin tot essent Papae, quot Episcopi contra unitatem Ecclesie, & catholicam veritatem, cap. Loquitur, 24. quest. 1. extravagan. Vnam Sanctam, de in iur. & obed. cum concord. Aut volumus intelligere praedictam auctoritatem de singularibus Ecclesiis, ita ut quilibet Episcopus positus sit a Spiritu sancto ad regendam suam Ecclesiam particularem; & ita concurrant omnes collectivè ad regimen universalis Ecclesiae: & hoc similiter est falsum, quia Christus populum Apollolis non divisit, & multo minus Episcopis illo successoribus, sed dixit omnibus, & singulis, Dacere omnes gentes: Marc. ult. & praedicate Evangelium omni creatura, Matth. ultim. Quamvisque ligaveritis super terram erunt ligata & in caelo, Matth. 18. & quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, Joan. 20. Ergo non est nostrum fingere hanc limitationem, & divisionem iurisdictionis fuisse factam immediate a Christo, cum ex Evangelio haberi non possit, nulla enim limitatio aut quoad subditos, aut quoad casus ibi legitur, ut inquit Turrecr. in cap. Ita Dominus, num. 10. vers. Tertio sic, 19. dist. Superest ergo ut Apollolis, & alijs Episcopis Ecclesie, & subditis, & consequenter iurisdictione praefinita fuerit immediate prius a Petro, & deinde a Summis Pontificibus eius successoribus. Atque ita Episcopi constituti sunt a Spiritu sancto ad regimen Ecclesiae mediante iurisdictione, quae singulis tribuitur, & praefinitur ab Ecclesia Romana, quia secundum Turrecr. ubi supra, Collatio potestatis sive sit antiqua, sive nova, debet esse certa quantum ad casus, & quantum ad territorium; alioquin habens talem potestatem nesciret quid agere deberet, aut in quem, sive super quo aut quatenus sua auctoritas se extendere, & illius potestas esset vaga, & incerta, quod est inconveniens. Unde iurisdictione semper restringitur ad subditos, c. A nobis, il primo, de sent. excomm. cap. 3. de Paroch. cap. 12. animarum, de constitut. lib. 5. Item iurisdictione ordinaria, & universalis coheret territorio, & illius finibus circumferibitur, & terminatur, l. fin. & ibi Barr. num. 9. c. Vbi & apud quem, & de communi opinione tellatur Cathillon. consil. 4. Illustrissima Princeps, num. 19. & consilium, sicut servitus in gl. ba, & sicut sigillum in certa, ut cum Baldo loquitur consil. 3. 2. Punctus questionis, num. 2. lib. 4. vel certe, ut idem ait in ca. de pac. iuram. firman. §. Ad hoc, vers. Imagineris, iurisdictione est supra

50 Non oblat quod legitur Act. 20. Attendite, 19.

51

52

53

54

supra territorium prout nebula supra paludem, & sic se extendit iurisdictione per modum mensuræ territorij, sicut nebula per modum mensuræ paludis. & de iurisdictione Episcoporum, quæ restringitur ad dioccesim, & ad subditos sunt iura aperta, in cap. Episcopi, cum duob. cap. seq. 5. quæst. 2. in cap. Placuit, & seq. 7. quæst. 1. & in Clem. 1. de foro compet. cum multis similib.

Et eodem modo diluitur obiectum ex auctoritate Bernardi ad Eugenium III. dicentis: Non solum potestatem Papalem, sed etiam aliorum inferiorum Prælatorum potestates à Christo esse. Stant enim simul ut potestas Prælatorum Ecclesiæ sit à Christo, & tamen mediante Romano Pontifice eius Vicario, & ita hunc locum Bernardi exponit d. Turrecr. in d. c. Omnes. nu. 3. vers. Ad secundam, 22. dist. Deinde respondetur ex prælegatis auctoritatibus desumptis ex facris litteris ad summum inferri posse, ut Apostoli accepit iurisdictionem immediatè à Christo, quod etiam si verum esset, non tamen inde sequeretur ut idem procederet in alijs Episcopis; quia non est bona consequentia, Apostoli, & Discipuli Christi habuerunt ab ipso immediatè potestatem iurisdictionis: ergo & nunc Prælati Ecclesiæ potestatem iurisdictionis recipiunt à Christo immediatè, ut fuse ostendit Turrecr. loco proxime citato, & sequitur ibidem Præpos. num. 1. vers. Et licet aliquo loco dicatur.

Ex conclusione ut supra firmata deducitur falsitas propozite assertionis, quod Episcopi eorum scriptis reservationibus Apostolicis possint in suis diocæsbus quidquid potest Papa in Ecclesiâ universali: nam si potestatem iurisdictionis recipiunt Episcopi immediatè à Papa, ut probatum est supra, necessariò hinc sequitur, ut illam partem duntaxat habeant iurisdictionis, ad quam secundum Canonicas sanctiones sunt vocati ab Ecclesiâ Romana: nam potestatis plenitudinem Sedes Apostolica illis non impertit, ut in d. c. Decreto, & c. seq. 2. qu. 6. & quamvis iurisdictione ab eadem Sede fuerit cuique Episcopo in sua diocæsi generaliter demandata iuxta textum, hic tamen in hac concessione non veniunt multa, non quia Romani Pontifices de illis fecerint speciales reservationes, sed quia in generalitate huiusmodi non includuntur, quæ speciali indigent commissione, ut c. Quod translationem, supra de off. leg. c. 2. de off. Vicar. lib. 6. c. Qui ad agendum, de procur. eod. lib. & l. 1. in princ. ff. de off. eius cui mand. est iurisdictione. Et est simile, nam licet paterfamilias liberam concedat filio administrationem, non tamen filius potest alienare, l. Si pater ff. Debus, que in fraud. Credit. & l. Contra iuris, ff. De pat. item in generali concessione non veniunt ea, quæ verisimiliter, quis non esset specialiter concessurus, c. In generali, de reg. iur. lib. 6. c. ult. de off. Vicar. eod. lib. l. Obligatione generali, ff. De pignor. l. Qui pecunij, ff. De pecul. item majora non committuntur sine speciali mandato, l. Pomponius, & l. Mandato, ff. de procur. & propterea per plura potest Romanus Pontifex in universali ecclesiâ, quæ non possunt Episcopi in suis diocæsbus etiam seclulis reservationibus Apostolicis: nam, ut omissam ea quæ sunt fidei, quæ ad ipsum tantum spectat determinare, cap. Hæc est fides,

c. Est aliud, c. Quoties, & per tot. 24. quæst. 1. c. Maiores, de bapt. & docet S. Thom. in 2. 2. qu. 1. art. 10. Pro Petro enim Dominus rogavit, ut non deficeret fides eius, ut in dict. c. Maiores, in prin. Episcopi autem quamvis possint causas fidei ventilare, non tamen possunt diffinire, ut per glossam primam & secundam in d. c. Quoties; generaliter majores omnes ecclesiæ causæ ad summum Pontificem referuntur non ex reservationis Apostolicæ, sed ex divina institutione, ut constat ex c. Dudum, 3. qu. 6. ibi Domino instituenti ad Romanam ecclesiam quasi ad matrem, atque apicem omnes majores ecclesiæ causæ, & iudicia Episcoporum recurrant, & in cap. 1. supra de translat. Episc. ubi dicitur ex illo generali privilegio, quod Beato Petro, & per cum ecclesiæ Romanæ Dominus indulgit, canonica postmodum emanasse in litteris continentia majores ecclesiæ causæ ad Sedem Apostolicam perferendas, & idcirco canonizatio Sanctorum pertinet tantummodo ad cognitionem, & determinationem ecclesiæ Romanæ, cap. 1. & 2. de reliq. & vener. Sanctorum, idque non ex vi Apostolicæ reservationis, sed ob rationes quas adducit gloss. in cap. un. in ver. Sedes Apostolicæ, eod. tit. lib. 6. quarum prima est, quia hæc causa est de majoribus. Secunda, quia miracula attribuntur fidei; & ideo causa fidei est. Tertia, quia dubia Scripturæ pertinent ad declarationem Summi Pontificis; multo fortius dubia sanctitatis. Quarta ne propter multorum Episcoporum simplicitatem populum decipi contingat. Quinta ne in infinitum contingat Sanctos multiplicari, & sic devotionem retrahere, & Sanctitatem vilescere, quibus adde rationes Turrecr. in cap. 1. n. 21. vers. Ad quintum, de consecr. dist. 3. similiter translatio, depositio, & cessio Episcoporum, per quas conjugium spirituale dissolvitur, non tam Constitutione Canonica, quam institutione divina pertinent ad solam Papam, ut legitur in c. Inter corporalia, eod. tit. Nec apparet in majoribus causis ullam potestatem fuisse Episcopis attributam ab ecclesiâ Romana; & ideo hanc potestatem sibi vendicare non possunt, c. Hæc, 17. dist. Item solus Papa dispensare potest ex magna causa, ut Monachus habeat proprium, secundum Innoc. in c. Cum ad monasterium, de statu Monach. cujus opinionem communiter recipiunt Theologi, & Canoniz. Item ut Monachus matrimonium contrahat licet in sacris sit constitutus; ut notat Joan. Andr. in c. Semel Deo, de reg. iur. lib. 6. in Mercur. & in d. c. Cum ad monasterium, in fin. & plenè Dec. conf. 108. In presenti consultatione per tot. idque ex plenitudine suæ potestatis, quo potest etiam committere simplici Sacerdoti ut conferat christum, ut est diffinitum in Conc. Florent. in decreto fidei Eugenij IV. §. Secundum Sacramentum, & dixipletius in cap. un. §. Per frontis christificationem, supra de sac. Vn. & delegare mero laico causas criminales clericorum, secundum communem opinionem, de qua testatur Clar. in §. fin. quæst. 44. num. 6. vers. Sed quid dicendum: & facultatem excommunicandi, ut per gloss. in extravag. suscepti. Ioan. XXI. in ver. Vel personis, de electi. cum tamen Episcopus huiusmodi causas non solum delegare nequeat soli laico, sed nec laico, &

& Clerico simul, imò nec Clerico conjugato, ut per Clar. d. g. 41. num. 5. & num. 7. vers. Sed an poterit, ubi de communi. Similiter solus Papa dispensat super matrimonio rato non consummato, secundum glossam Vincentij in c. Ex publico, de convers. coniugat. & Bellam. conf. 28. In factis, col. 2. ante med. vers. Quarto quia, ubi testatur de magis communi opinione. At Episcopi certum est hanc facultatem non competere, quia non reperitur illis concessa per sacros Canones, ut fatentur omnes. Quinimò plerique ex antiquis Theologis nec Summo Pontifici eam concedunt, licet in hoc prævaluerit sententia Canonistarum, quia Sedes Apostolica multoties dispensavit, ut referat Cajetan. in opus. tou. 1. tract. 28. de matrim. g. unica, & Navar. in Manual. c. 22. num. 2. Etego ipse memini in sacra Congregatione Concilij, cui prima vice interfui ut Secretarius anno 1613. die 20. Aprilis, resolutum fuisse concedendam esse dispensationem super matrimonio contracto, & non consummato inter Julium Cæsarum Stellam & Gineuram Roverellam, prout postea audita S. Congregationis sententia Sacrosanctus dispensavit. Et eodem modo dispensat Papa in aliquibus gradibus prohibitis in Levitico 18. & est de fide, ut patet in Concil. Trid. sess. 24. de sacram. matrim. can. 3. & ex facto respondit plenissimè Anchar. conf. 373. Revocatur in dubium, per tot. ubi num. 5. dicit Papam hoc posse ratione plenitudinis potestatis, quia ipse est successor Petri, & Vicarius Jesu Christi vicem non puri hominis, sed veri Dei gerens in terris, ut in cap. Inter corporalia, de translat. & cap. Pro humani, de homic. lib. 6. unde omnia regit, ordinat, & disponit prout sibi placet, cap. Cuncta per mundum, & cap. Per principalem, 9. qu. 3. & generaliter dummodo non faciat contra fidem; potest omnia; nec quisquam potest ei dicere, Cur ita facis? c. In memoriam, 19. dist. §. Ex persona, alias cap. Quamvis de penit. dist. 3. & notat Specul. in tit. de leg. §. Nunc ostendendum, vers. 89. Hæc Petr. de Anchar. nec ullibi apparet hanc potestatem fuisse Episcopis communicatam à Summo Pontifice. Amplius solus Papa potest inducere impedimenta matrimonium dirimentia, & in habitare ad contrahendum, ut in Conc. Trid. sess. 24. de reform. matrim. c. 1. Doctores in c. fin. de sponsa duor. Anchar. conf. 239. Parum dubitatio, numero 1. vers. Circa contracta deservenda, & conf. 409. Vt si diligenter inspecto num. 3. vers. Sed in oppositum, quod similiter hodie est de fide, ut in can. 4. eiusdem sess. de sacram. matr. Episcopi autem id non possunt, non quia casus sunt reservati, ut putant Victorius relect. de matr. 1. par. 2. part. 2. ad fin. Ledelm. 2. par. 9. §. 6. art. 3. dub. 1. concl. 2. ad med. & Sanchez. de matrim. lib. 7. dist. 1. num. 9. nullibi enim constat de hac reservatione, ut idem Sanchez fatetur, licet male opinetur hunc casum esse reservatum de consuetudine; sed hoc provenit, quia, ut inquit Anchar. d. conf. 239. numero 1. Christiani conjuncti in gradibus prohibitis non dicuntur conjuncti à Deo, sed contra Deum, quia contra ejus Vicarium, & hoc facit non homo, sed Deus, vel ejus Vicarius, cui suam potestatem dedit. Unde Butr. in c. Tria fraternitas, numero 5. de sponsa duor. simpliciter dicit jus posse introducere

novam causam perpetuam prohibitionis matrimonij, sed interiorè à Papa hoc non posse: & sequuntur in c. penult. de despon. impub. Abb. in fin. & Alex. de Nervo, num. 21. Quod fufius explicat Covarr. in 4. Decret. 2. par. c. 6. §. 10. nu. 16. post Paludan. in 4. Decret. dist. 26. quæst. quarto art. 3. reddentes rationem, quia solus Papa potest subtrahere materiam Sacramenti inhabilitando homines ad contrahendum in certis casibus, eod. modo solus Papa dispensat contra Apostolum, ut in bigamia, c. Ledor, 14. dist. c. Nisi cum pridem, §. Persona vero, & ibi Innoc. Host. Joan. And. Butr. & ceteri notant, supra de renunc. Anchar. conf. 12. Circa bigamos, Aegid. Bellam. conf. 28. In factis, vers. Quarto, ubi de communi: nam licet Apostolus ostendat Papæ quid facere debeat, non tamen ostendit quid facere possit, quia potestas clavium est talis, & tanta, ut non recipiat interpretationem restrictivam. Quæ sunt verba Baldi in d. c. Nisi cum pridem, num. 14. atque ita id facit Summus Pontifex ex plenitudine suæ potestatis: Episcopi autem licet habeant clavium in sua diocæsi, eam tamen non habent cum plenitudine, ut constat ex dictis in primo argumento, num. 31. & mox dicitur. Idem patet in Indulgentiis: nam ut docet S. Thom. in 4. dist. 20. quæst. 1. art. 4. quæst. 3. (Papa habet plenitudinem pontificalis potestatis quasi Rex in Regno, sed Episcopi assumuntur in partem sollicitudinis, quasi iudices singulis civitatibus præpositi: propter quod etiam eos solos in suis litteris fratres vocat; reliquos autem vocat filios; & ideo potestas faciendi indulgentias plenè residet in Papa, quia potest facere quod vult, causa tamen existente legitima; Sed in Episcopo est taxata secundum ordinationem Papæ; & ideo possunt dare secundum quod eis taxatum est, & non amplius.) Hæc S. Thomas, cujus mentem explicans Sylvest. in ver. Indulgentia, num. 11. dicit solum Papam concedere posse indulgentiam plenariè in toto orbe, quia solus assumptus est in plenitudinem potestatis, cap. Cuncta ex eo, de penit. & remiss. & cap. Quodcumque, 24. quæst. 1. Episcopum verò eo ipso quod est Episcopus ex commissione generali Papæ posse indulgentias concedere particulariter in ordine ad subditos suos. Insuper solus Papa potest in alium usum commutare piæ dispositiones, Conc. Tridentinum c. 6. sess. 22. Episcopi autem non possunt, non quia casus sit reservatus, sed quia sola auctoritas Sedis Apostolicæ in his salva esse intelligitur, juxta text. in Clem. Quia contingit, & ibi notat gloss. in ver. Sedes Apostolicæ, & Abb. numero 3. ver. 80. In Papa, de relig. domib. & hæc etiam est ratio cur dispenseret in juramento, cap. 2. 15. quæst. 6. quia scilicet in eo auctoritas Papæ intelligitur excepta, cap. Venientes, de iureiur. Petr. de Anchar. dicto conf. 239. num. 4. Quia idem ratione derogat pactis, concordijs, & privilegijs in limine foundationis, ut in cap. Significatum, & ibi dicit numero 13. & seq. de prob. & in Concilio Tridentino cap. ult. sess. 25. de regular. & cap. 6. sess. 25. de reform. Item potest ipse solus non autem Episcopus rem uni Ecclesiæ auferre, & dare alteri, c. Conquestus, cap. Nec verò, & c. Per principalem, 9. quæst. 3. gloss. in c. 1. in ver. Ministerium, 22. dist. Paul. de Castr. conf. 415. In facta